

Bruggen Bouwen

Het maken van contact met asielzoekers in de Vlaamse context.

Afstudeeronderzoek voor Gave Veste vzw. vanuit de opleiding
Godsdienst Pastoraal Werk van de Christelijke Hogeschool Ede.

Student: Jan Witsel

Opdrachtgever: Dhr. Sjaak van Leijenhorst

CHE afstudeerbegeleider: Dhr. Bert Roor

Eerste beoordelaar: Dhr. Henk Bakker

*Loof de HEER, alle volken,
prijs hem, alle naties:
zijn liefde voor ons is overstelpend,
eeuwig duurt de trouw van de HEER.
Halleluja!*

Psalm 117

Inhoud

Begrippen en definities	5
Voorwoord	6
Samenvatting	7
1. Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Probleemstelling & deelvragen.....	10
1.3 Doelstelling.....	11
1.4 Onderzoeksmethoden.....	12
1.5 Eindresultaten	12
1.6 Opbouw rapport	12
2. Verkenning	13
2.1 De cursus Kerk & Vluchteling	13
Inhoud en opzet van de cursus Kerk & Vluchteling.....	14
Stimulans	14
Deelnemers.....	15
2.2 De Vlaamse context en migratie	15
2.3 Een culturele verkenning.....	17
Waarden	17
Het IBM onderzoek: haar waarden en haar grenzen.....	18
Dimensie - Onzekerheidsvermijding	19
Dimensie - Individualisme	21
Dimensie - Machtsafstand	22
2.4 Vrijwilligers	24
Vrijwilligerstypen	25
Vlamingen en vrijwilligerswerk.....	26
2.5 Conclusie	26
3. Theoretisch kader	28
3.1 Theologisch fundament.....	28
Een bijzondere plek in Gods hart	29
Het verhaal van de kerk.....	30
We zijn geroepen om een zegen te zijn voor de volken	31
Een naaste zijn	32
Werken aan herstel	33
3.2 Discipelschap.....	34

Uitnodigen om discipelen te worden	35
Discipelen maken.....	35
Hoe wij leren	37
3.3 Conclusie	38
4. Resultaten diepte-interviews	40
4.1 Deelnemers.....	41
4.2 De cursus: Goede theorie, weinig praktijk.	45
4.3 Na de cursus: Drempelvrees	46
4.4 Gave Veste als brug	46
4.5 Conclusie	47
5. Conclusies en aanbevelingen	48
5.1 Conclusies	48
5.2 Beantwoording hoofdvraag.....	49
5.3 Aanbevelingen	51
Nawoord.....	53
Overzicht Bijlagen	56

Begrippen en definities

VZW: Een vereniging zonder winstoogmerk (vzw) is een groep natuurlijke personen of rechtspersonen die een belangeloos doel nastreven en is te vergelijken met een Nederlandse stichting.

OCMW: Een OCMW, voluit 'Openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn', verzekert een aantal maatschappelijke dienstverleningen en zorgt zo voor het welzijn van iedere burger. Elke gemeente of stad heeft een eigen OCMW dat een brede waaier aan diensten aanbiedt (Bijv. Sociale bijstand, huisvesting, medische hulpverlening, werkverschaffing, schuldbemiddeling, rechtsbijstand etc.).

LOI: Een Lokaal Opvang Initiatief (LOI) staat in voor de opvang van asielzoekers en wordt gesubsidieerd door de overheid. Het grote voordeel van een LOI is dat de asielzoekers dicht bij hun OCMW opgevangen worden. Hierdoor kunnen ze beter begeleid worden door hun maatschappelijk werker.

Asielzoeker: Iemand die asiel heeft aangevraagd, maar waarover het land van aankomst nog geen definitieve beslissing heeft genomen. Soms wordt hiervoor de term 'kandidaat-vluchteling' gebruikt.

Vluchteling: Iemand is juridisch pas erkend als vluchteling nadat het land van aankomst hem het statuut van vluchteling heeft toegekend en men een verblijfsvergunning heeft ontvangen. In de praktijk worden de woorden asielzoeker en vluchteling echter vaak door elkaar gebruikt.

Voorwoord

Dit rapport is bestemd voor Gave Veste vzw en is het resultaat van mijn afstudeerproject van de opleiding Godsdienst Pastoraal Werk aan de Christelijke Hogeschool Ede (CHE) in Nederland.

Met veel enthousiasme en passie heb ik aan dit project gewerkt. Ik hoop dat de uitkomsten van dit onderzoek een belangrijke bijdrage zullen leveren voor het werk van Gave Veste en de vele daarbij betrokken christenen en vluchtelingen in Vlaanderen.

Persoonlijk heb ik tijdens mijn onderzoek veel geleerd. Ik heb Gave Veste als organisatie beter leren kennen, maar ook dieper kennis gemaakt met het thema discipelschap.

Daarnaast ben ik via de literatuur en de interviews de Vlaamse cultuur beter gaan begrijpen en waarderen en heb ik genoten van de schoonheid en diversiteit van het Vlaamse landschap toen ik heel Vlaanderen door trok om cursisten te interviewen.

Een speciaal woord van dank aan Sjaak van Leijenhorst die als opdrachtgever mijn contactpersoon was bij Gave Veste en altijd bereid was om mijn vragen te beantwoorden. Ook wil ik mijn afstudeerbegeleider Bert Roor bedanken. Hij inspireerde mij, gaf mij wijze adviezen en feedback en daagde mij uit dit project op een hoger niveau te tillen. Alle mensen die deelnamen aan de interviews, mij steeds gastvrij ontvingen en mijn kritische vragen beantwoordden: hartelijk dank voor uw gastvrijheid en betrokkenheid. Zonder uw bijdrage was dit onderzoek niet mogelijk geweest. Tot slot wil ik mijn vrouw Zinash en dochter Maraki bedanken die in mij geloofden, mij motiveerden en mij alle tijd en ruimte gaven om aan dit project te werken.

Het uiteindelijke doel waaraan dit rapport een bijdrage wil leveren is dat mensen uit alle volken thuiskomen bij God en mogen schuilen in Zijn veste. God zij alle lof en eer!

Antwerpen, juli 2016

Jan Witsel

Samenvatting

Gave Veste is een Belgische organisatie die christenen in Vlaanderen motiveert om contacten te leggen met asielzoekers en vluchtelingen met als doel hen door dienst en getuigenis bekend te maken met het evangelie van Jezus Christus. Dit doen zij door het geven van voorlichting, toerusting en begeleiding. Een belangrijk middel daarbij is de cursus Kerk & Vluchteling. In deze cursus maken cursisten kennis met de leefwereld van asielzoekers en wordt samen nagedacht over hoe men deze doelgroep kan bereiken. Cursisten worden gemotiveerd om activiteiten met vluchtelingen op te zetten en zo contact met hen te maken. In de praktijk gebeurt dit echter niet altijd. Hoewel niet alle cursisten oorspronkelijk uit Vlaanderen komen wil Gave Veste zich vooral richten op de Vlamingen. Gave Veste vroeg zich af waarom vooral Vlaamse cursisten na het volgen van de cursus Kerk & Vluchteling niet de stap zetten naar de praktijk en geen contact maken met vluchtelingen en asielzoekers. Deze vraag heeft geleid tot een onderzoek met de volgende probleemstelling:

‘Hoe kan Gave Veste de cursus Kerk & Vluchteling zodanig inrichten dat autochtone Vlaamse cursisten meer gemotiveerd raken om contact te maken met asielzoekers met het doel hen door dienst en getuigenis te bereiken met het evangelie van Jezus Christus?’

Om deze vraag te beantwoorden is in dit onderzoek gebruik gemaakt van literatuurstudie en zijn 10 ex-cursisten geïnterviewd. Aan de hand van deelvragen wordt toegewerkt naar de beantwoording van de hoofdvraag en de daarbij behorende conclusies en adviezen.

In een eerste verkenning wordt ingegaan op de inhoud en opzet van de cursus Kerk & Vluchteling. Ook wordt de Vlaamse context verkend en blijkt dat migratie een grote rol speelt in Vlaanderen. Zo heeft 20% van de inwoners van Vlaanderen een niet-Belgische herkomst en is immigratie de belangrijkste factor van de bevolkingsgroei. Uit een studie die verschillende dimensies van de Vlaamse cultuur bekijkt, blijkt dat Vlamingen sterk risico vermijdend en individueel zijn ingesteld. Bovendien nemen ze relatief weinig initiatief. Deze culturele invloeden hebben effect op de manier waarop Vlamingen omgaan met vluchtelingen en asielzoekers en duiden op een afwachtende houding.

In een theoretisch kader wordt vervolgens een theologisch fundament gelegd en wordt gekeken naar de betekenis van discipelschap als het gaat over contact met vluchtelingen. Theologisch gezien hebben vreemdelingen een belangrijke plaats in Gods hart en de literatuur helpt ons om onze christelijke roeping hierin te verstaan. Discipelschap helpt ons om dit praktisch uit te voeren. Daarbij staan steeds de vragen centraal: Wat maakt God mij duidelijk en wat ga ik als reactie hierop doen?

Uit de resultaten die voortkomen uit de diepte-interviews blijkt dat de cursisten tevreden zijn over de kwaliteit van de informatie die zij krijgen tijdens de cursus Kerk & Vluchteling. Deze informatie helpt hen echter niet om het contact met asielzoekers te gaan maken. Zij vinden dat de cursus te weinig aandacht besteedt aan praktijk en ontmoeting. Na de cursus vinden cursisten het moeilijk om zelfstandig contact te maken met asielzoekers. Vaak willen ze wel iets doen, maar weten ze niet goed hoe ze dat vorm

moeten geven. Ze hopen dat Gave Veste hen daarbij meer kan helpen.

Bij de conclusies en aanbevelingen komt naar voren dat de cursus Kerk & Vluchteling te veel een theoretisch programma is, waarbij meer aandacht moet komen voor praktijkervaring en ontmoetingen met asielzoekers. Als het gaat om het contact maken met asielzoekers presenteert Gave Veste tal van mogelijkheden die cursisten kunnen doen en wordt verwacht dat cursisten daar zelf mee aan de slag gaan. Gave Veste moet cursisten meer uitnodigen om samen dit contact te gaan maken. Er moet meer aandacht komen voor relatie. De relatie tussen Gave Veste en cursisten, de relatie tussen cursisten onderling en de relatie tussen cursisten en asielzoekers. Gave Veste moet meer een brugpositie innemen en de verschillende groepen beter aan elkaar verbinden door te werken aan relatie en ontmoeting.

1. Inleiding

Stichting Gave is een Nederlandse, interkerkelijke organisatie voor het werk onder vluchtelingen en asielzoekers in Nederland. Ze verlangt er naar dat de vluchtelingen die naar Nederland komen worden gezien en geliefd. Stichting Gave maakt kerken en christenen bewust van de Bijbelse roeping om de vreemdeling gastvrij te ontvangen. Ze inspireert, traint en ondersteunt vrijwilligers om contacten op te bouwen met asielzoekers en hen Gods liefde te laten zien. (Gave, Stichting)

Vanuit stichting Gave in Nederland is van 2006 tot en met 2009 pionierswerk verricht in Vlaanderen. In deze periode zijn contacten gelegd en voorlichtingen en cursussen gegeven in christelijke gemeenten met als doel dat een groep christenen in Vlaanderen een soortgelijke organisatie zouden beginnen. Vanaf februari 2009 ontstond een team van betrokkenen die zelfstandig iets in Vlaanderen hebben opgestart. Het team heeft ervoor gekozen een eigen vzw op te richten en om Sjaak van Leijenhorst uit te nodigen de dagelijkse leiding op zich te nemen. Op 30 november 2009 werd Gave Veste vzw (Vereniging Zonder Winstoogmerk) officieel opgericht. De naam Gave Veste is gekozen om aan te geven dat het gaat om een zelfstandige, Vlaamse organisatie. Gave staat bij Gave Veste in België nog altijd voor: Gastvrijheid aan Asielzoekers en Vriendschap Evangelisatie. Stichting Gave in Nederland heeft deze betekenis inmiddels losgelaten en heeft als ondertitel: gevlucht, gezien, geliefd. Het woord 'veste' betekent: vesting, burcht, veilige schuilplaats. Het woord komt voor in Psalm 31:5 'Want Gij zijt mijn veste' (NBG51). Asielzoekers komen naar België in de hoop een veilige schuilplaats te zullen vinden. Het verlangen van Gave Veste is om hen in een ongeschonden (gave) vesting (veste) te kunnen brengen: veilig thuiskomen bij God. Ze hoopt asielzoekers te helpen bij het verkrijgen van hun E-status: een *eternal*-status.

Gave Veste wil kerken helpen bij de bewustwording van hun taak ten opzichte van asielzoekers en vluchtelingen en de praktische uitvoering hiervan. Ze begeleidt daarom plaatselijke christenen bij het werk onder asielzoekers en is op diverse andere manieren actief in het opzetten en motiveren van contacten tussen Vlaamse christenen en asielzoekers. Ze wil christenen mobiliseren om door gastvrijheid en liefde het Evangelie in woord en daad te communiceren aan asielzoekers. Ook wil Gave Veste plaatselijke kerken, christelijke verenigingen en organisaties ondersteunen in hun missionaire, pastorale en diaconale activiteiten onder asielzoekers. Dit doet ze door het geven van voorlichting, toerusting en begeleiding.

1.1 Aanleiding

Dit project is gericht op de cursus Kerk & Vluchteling. De cursus Kerk & Vluchteling is de basiscursus die wordt gegeven in Vlaamse kerken en bestaat uit vier cursusmomenten, meestal avonden. Op deze momenten krijgen cursisten informatie over de asielprocedure, interculturele communicatie, landen van herkomst, islam en andere religies en worden adviezen aangereikt over hoe men kan beginnen met het bouwen van relaties met asielzoekers. Dit kan bijvoorbeeld door als vrijwilliger in een asielzoekerscentrum te gaan werken of door een lokale werkgroep op te richten die activiteiten voor asielzoekers organiseert. Na het volgen van de cursus Kerk & Vluchteling hoopt Gave Veste dat cursisten

zelf aan de slag gaan en contact gaan leggen met asielzoekers. Dit gebeurt echter niet altijd. Helaas heeft Gave Veste geen cijfers bijgehouden van het aantal cursisten dat na het volgen van de cursus Kerk & Vluchteling wel of niet aan de slag is gegaan. Uit navraag blijkt dat ook stichting Gave in Nederland hier geen cijfers van heeft. De aanleiding van dit onderzoek is daarom gebaseerd op de praktijkervaringen van directeur Sjaak van Leijenhorst en andere medewerkers van Gave Veste en kunnen helaas niet feitelijk worden onderbouwd. Een voorbeeld van zo'n praktijkervaring is dat na het geven van de cursus Kerk & Vluchteling in Ieper (2012), waarbij 22 cursisten aanwezig waren, uiteindelijk niemand daadwerkelijk aan de slag is gegaan en contact heeft gemaakt met asielzoekers. Een ander voorbeeld is een cursus in Koersel-Beringen (2015) met 34 cursisten. Daar waren tijdens de cursus verschillende ideeën ontstaan om iets te gaan doen, maar na de cursus is daar slechts een klein deel van terecht gekomen.

Vanuit deze praktijkervaringen vraagt Gave Veste zich af wat de oorzaak is waarom mensen na de cursus niet aan de slag gaan en hoe men dit probleem kan verhelpen, zodat cursisten daadwerkelijk de stap zetten en contact gaan maken met asielzoekers. Gave Veste wil graag weten wat ze kunnen verbeteren en/of veranderen met een specifieke focus op de autochtone Vlaamse christenen. Deze zijn van cruciaal belang, omdat ze de Nederlandse taal beheersen en zo gemakkelijker ingang vinden bij de soms wat wantrouwende asielzoekerscentra.

Voor een meer gedetailleerde voorstudie verwijs ik u naar het projectplan dat voorafging aan dit onderzoek. Dit plan kunt u vinden in Bijlage 1.

1.2 Probleemstelling & deelvragen

Om een beter zicht te krijgen waarom Vlaamse cursisten na het volgen van de cursus in veel gevallen niet zelf aan de slag gaan en om te kijken wat Gave Veste zou kunnen doen om cursisten hiertoe beter te motiveren ben ik gekomen tot de volgende probleemstelling:

‘Hoe kan Gave Veste de cursus Kerk & Vluchteling zodanig inrichten dat autochtone Vlaamse cursisten meer gemotiveerd raken om contact te maken met asielzoekers met het doel hen door dienst en getuigenis te bereiken met het evangelie van Jezus Christus?’

Deze probleemstelling is tegelijk de hoofdvraag van dit rapport en bakent het onderzoek duidelijk af. Deze hoofdvraag zal worden beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Waarom is het in de huidige samenleving belangrijk voor christenen om contact te leggen met asielzoekers?
 - a. Wat zegt de christelijke theologie over contact leggen met asielzoekers?
 - b. Hoe verhoudt het maken van contact met asielzoekers zich tot discipelschap in de huidige samenleving?
2. Wat is het doel en de inhoudt van de cursus Kerk & Vluchteling?
 - a. Waarom wordt deze cursus aangeboden?
 - b. Wat is de inhoud en opzet van de cursus?

c. Hoe worden cursisten op dit moment gestimuleerd om contact te leggen met asielzoekers?

3. Wie nemen er deel aan de cursus Kerk & Vluchteling en wat zijn hun motieven?

a. Hoe groot is de deze groep en wat zijn haar kenmerken?

b. Wat zijn de beweegredenen van deze groep?

c. Wat is de beginsituatie van deze groep?

d. Wat zijn de verwachtingen van deze groep?

4. Hoe ervaren de cursisten de cursus Kerk & Vluchteling?

a. Vinden de cursisten dat ze voldoende informatie en kennis over het thema ontvangen? (weten)

b. Vinden de cursisten dat de cursus aansluit bij hun motieven, behoeften en overtuigingen? (willen)

c. Waarom helpt deze cursus de cursisten wel/niet in het contact maken met asielzoekers? (doen)

5. Wat zijn beweegredenen voor cursisten om na het volgen van de cursus Kerk & Vluchtelingen wel of geen contact te leggen met asielzoekers?

a. Wat is de invloed van de Vlaamse cultuur op het leggen van contact met asielzoekers?

b. Wat is voor Vlamingen motiverend en wat is demotiverend in het contact leggen met asielzoekers?

c. Welke belemmeringen ervaren cursisten in het contact leggen met asielzoekers?

6. Wat kan Gave Veste doen om de cursisten van de cursus Kerk & Vluchteling tijdens en/of na het volgen van de cursus daadwerkelijk aan te zetten tot het maken van contact met asielzoekers?

Omdat Gave Veste enkel werkzaam is in Vlaanderen en niet in Wallonië of het Duitstalige deel van België zal ik mij concentreren op de Vlaamse context. Het gaat hierbij meer specifiek over Vlaamse cursisten die deelnemen aan de cursus Kerk & Vluchteling van Gave Veste. Deze probleemstelling sluit daarnaast aan bij punt drie van de kennisagenda van de Academie Theologie van de Christelijke Hogeschool Ede: 'Missionaire presentie onder aanhangers van andere religies (Multi religiositeit: dienst, getuigenis, samenwerking)'.

1.3 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek en rapport is tweeledig. Het wil in de eerste plaats duidelijk maken waarom sommige cursisten geen contact maken met asielzoekers na het volgen van de cursus Kerk & Vluchteling.

In de tweede plaats wil het rapport duidelijk maken hoe de cursus zodanig kan worden ingericht dat meer cursisten daadwerkelijk contact gaan maken met asielzoekers.

Een opmerking daarbij is dat Gave Veste alleen kan doen wat in haar vermogen ligt om de cursisten hiertoe zoveel mogelijk te stimuleren, maar dat de cursisten uiteindelijk altijd zelf verantwoordelijk zijn voor het wel of niet maken van contact met asielzoekers.

1.4 Onderzoeksmethoden

Literatuurstudie is belangrijk om te komen tot verdieping en meer achtergrondinformatie. Om onze Bijbelse roeping te verstaan is het belangrijk om een Bijbelse-theologische visie op asielzoekers te vormen en te kijken hoe discipelschap zich verhoudt tot dit thema. Ook helpt de literatuur om te kijken hoe de Vlaamse cultuur wordt getypeerd. Voortbouwend op de informatie die ik heb opgedaan bij de literatuurstudie heb ik verdiepende interviews afgenomen bij een tiental Vlaamse christenen die de cursus Kerk & Vluchteling hebben gevolgd. Voor een uitgebreide verantwoording van de onderzoeksmethodiek verwijs ik naar het verantwoordingsdocument in bijlage 2.

1.5 Eindresultaten

Het eindresultaat van dit project is dit onderzoeksrapport met daarin een aantal aanbevelingen. In het onderzoeksrapport worden de probleemstelling en de deelvragen beantwoord. De handreiking bevat advies voor de inrichting van de cursus Kerk & Vluchteling op een manier die Vlaamse cursisten meer stimuleert om na het volgen van de cursus contact te maken met asielzoekers. De resultaten van het onderzoek en de daarbij behorende adviezen worden vervolgens gepresenteerd aan het bestuur en de medewerkers van Gave Veste.

1.6 Opbouw rapport

In de volgende hoofdstukken zal ik de hoofd- en deelvragen verder uitwerken en beantwoorden. Hoofdstuk 2 vormt een verkenning van de cursus Kerk & Vluchteling en de Vlaamse context en cultuur. Ook komt kort een verkenning van verschillende soorten vrijwilligers aan bod. Hoofdstuk 3 is een theoretisch kader waarin een theologisch fundament het belang beschrijft van het maken van contact met asielzoekers. Ook komt hierin de missionaire roeping naar voren en wordt beschreven hoe goed discipelschap kan plaats vinden. Hoofdstuk 4 beschrijft de onderzoeksresultaten vanuit de diepte-interviews waaraan 10 ex-cursisten hebben meegewerkt. In hoofdstuk 5 worden de conclusies en aanbevelingen beschreven en wordt de hoofdvraag beantwoord.

In het begin van elke hoofdstuk wordt kort weergegeven welke deelvragen in dat hoofdstuk centraal staan en daarin zullen worden beantwoord.

2. Verkenning

Deze verkenning beschrijft de cursus Kerk & Vluchteling. Daarnaast wordt een beeld geschetst van de Vlaamse context en cultuur. Paragraaf 2.1 geeft een kort overzicht van de cursus Kerk & Vluchteling en gaat in op het doel, de inhoudt en de opzet van deze cursus. Ook wordt beschreven op welke manier cursisten worden gestimuleerd om contact te maken met asielzoekers. Uiteindelijk volgt een overzicht van het aantal cursussen en cursisten sinds het ontstaan van Gave Veste. Paragraaf 2.2 geeft een beeld van de rol die migratie speelt in de Vlaamse samenleving. In paragraaf 2.3 wordt dieper ingegaan op verschillende dimensies van de Vlaamse cultuur: onzekerheidsvermijding, individualisme en machtsafstand. Deze dimensies geven ons een dieper inzicht van de waarden die belangrijk zijn binnen de Vlaamse cultuur. Paragraaf 2.4 gaat in op vrijwilligerswerk en geeft met behulp van de culturele dimensies uit paragraaf 2.3 inzicht in de sterke en zwakke kanten van de doorsnee Vlaamse vrijwilliger.

In dit hoofdstuk staan de volgende deelvragen centraal:

- 2.a Waarom wordt deze cursus aangeboden?*
- 2.b Wat is de inhoudt en opzet van de cursus?*
- 2.c Hoe worden cursisten op dit moment gestimuleerd om contact te leggen met asielzoekers?*
- 3.a Hoe groot is de deze groep (cursisten) en wat zijn haar kenmerken?*
- 5.a Wat is de invloed van de Vlaamse cultuur op het leggen van contact met asielzoekers?*

2.1 De cursus Kerk & Vluchteling

De visie van Gave Veste is om christelijke gemeenten te helpen om samen met vluchtelingen Christus te volgen. Haar missie is zoveel mogelijk vluchtelingen, die asiel zoeken in België, kennis te laten maken met het evangelie van Jezus Christus. (Gave Veste, 2014, p. 125) Deze missie en visie worden door Gave Veste in het beleidsplan vertaald in een strategie die tweeledig is:

- 1. Gave Veste helpt christelijke gemeenten om het evangelie door te geven aan vluchtelingen, die asiel zoeken in België door plaatselijke kerken en christelijke verenigingen en organisaties te ondersteunen in hun missionaire, pastorale en diaconale activiteiten onder vluchtelingen.*
- 2. Gave Veste geeft deze ondersteuning door het geven van voorlichting, toerusting en begeleiding. De bedoeling is dat christenen worden geactiveerd tot en ondersteund in christelijk werk onder vluchtelingen. Dit kan bijvoorbeeld doordat christenen vrijwilliger worden van een animatie of buddy team. (Gave Veste, 2015, p. 1)*

In het beleidsplan wordt gesteld dat het geven van toerusting en cursussen een van de kerntaken is van Gave Veste. Deelnemers moeten hierbij goede kennis en vaardigheden meekrijgen. (Gave Veste, 2015, p. 2) In de cursusmap die bij de cursus Kerk & Vluchteling hoort staat dat mensen die gemotiveerd zijn voor christelijk werk onder vluchtelingen in de cursus handvatten en instructies ontvangen om voldoende toegerust iets te gaan doen

met vluchtelingen. (Gave Veste, 2014, p. 126) Gave Veste heeft als andere kerntaak hen hierbij te begeleiden (coachen en advies geven) en hen te stimuleren om zowel nieuwe initiatieven op te starten als reeds bestaande activiteiten te ondersteunen en met elkaar in contact te brengen. Wat cursisten na de cursus precies kunnen gaan doen wordt beschreven in een lange lijst van mogelijkheden op pagina twee van het beleidsplan. Denk aan het zijn van een buddy of vertrouwenspersoon, het verzorgen van activiteiten op asielcentra, Lokale Opvang Initiatieven of in de kerk, het geven van taal- en computerles, huiswerkbegeleiding, Bijbelstudies en allerlei andere activiteiten. Het complete beleidsplan kunt u vinden in bijlage 4.

Inhoud en opzet van de cursus Kerk & Vluchteling

De cursus Kerk & Vluchteling bestaat uit vier sessies, meestal vier avonden uitgesmeerd over vier weken. Tijdens de verschillende sessies komt het volgende aan bod.

<i>1e Sessie</i> • Bijbelse visie op vluchtelingen • Juridische asielprocedure • De leefwereld van asielzoekers	<i>2e Sessie</i> • Achtergrond van vluchtelingen • Landen en culturen • Interculturele communicatie • Uw grenzen stellen
<i>3e Sessie</i> • Geloofscommunicatie met vluchtelingen (met speciale aandacht voor de islam: hoe ga ik met een moslim in gesprek over het evangelie)	<i>4e Sessie</i> • Werkvormen en christelijke activiteiten met vluchtelingen • Hoe starten, hoe verder na de cursus?

Tabel 1: Overzicht cursus-sessies

Bij de cursus krijgen deelnemers een uitgebreide cursusmap vol informatie. Deze informatie wordt grotendeels tijdens de sessies behandeld, maar cursisten worden gestimuleerd thuis de teksten uit de cursusmap door te lezen. Niet alles kan namelijk tot in detail tijdens de sessies worden besproken.

Stimulans

Het cursusmateriaal bevat vooral veel informatie over de hierboven genoemde thema's. Uit een gesprek met Sjaak van Leijenhorst op 2 juni 2016 blijkt dat de praktische voorbeelden die de cursusleiders tijdens de cursus-sessies aanreiken de cursisten moeten stimuleren om in de praktijk aan de slag te gaan. Cursusleiders geven voorbeelden van 'hoe je het aan kunt pakken'. Ook bieden cursusleiders aan om een eerste keer mee te gaan naar een asielcentrum of LOI als cursisten daar behoefte aan hebben. De cursusleiders nemen echter onvoldoende het initiatief om zelf zo'n eerste contact te organiseren.

Deelnemers

Gave Veste heeft 2 keer een ‘prematuur’ cursus Kerk & Vluchteling gegeven in 2008 (Toen nog vanuit Gave NL, omdat Gave Veste toen officieel nog niet bestond).

Een cursus van 2 volle dagen in maart / april 2008 in Sint-Niklaas met 22 cursisten en een cursus van 4 avonden in oktober / november 2008 in Zottegem met 22 cursisten. Gave Veste heeft vanaf 2011 17 cursussen gegeven waaraan in totaal 270 cursisten deelnamen.

Gave Veste houdt van alle cursisten enkel de contactgegevens bij. Verdere kenmerken zoals geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, werk- en gezinssituatie worden niet bijgehouden.

Plaats en tijd	Aantal deelnemers
Kortrijk febr. 2011	10
Houthalen okt. 2011	14
Gent nov. 2011	12
leper/Staden febr. 2012	22
Jette Brussel okt 2012	15
Antwerpen april 2013	21
Westerlo mei 2013	21
Zottegem mei 2013	18
Haacht okt. 2013	12
Lokeren okt. 2014	10
Genk nov. 2014	10
Brugge okt. 2015	15
Gent nov. 2015	11
Koersel Beringen nov. 2015	34
Oudenaarde Jan. 2016	11
Antwerpen (Engelstalig) febr. 2016	24
Zwevegem apr. 2016	10
Totaal: 17 cursussen	Totaal: 270 cursisten

Tabel 2: Overzicht aantal cursussen en cursisten

2.2 De Vlaamse context en migratie

Het ‘Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND) 2015’ is een rapport van de Vlaamse overheid dat een indicatie geeft van de Vlaamse samenleving en de effecten van het beleid van de Vlaamse regering in beeld probeert te brengen. Uit het rapport blijkt dat Vlamingen over het algemeen erg tevreden zijn over hun leven. (Studiedienst Vlaamse Regering, 2015, p. 28) Ondanks deze algemene tevredenheid maakt men zich zorgen over de toekomst, vooral over de economische situatie. 72% van de Vlamingen geeft aan dat de volgende generatie het moeilijker zal hebben. In geen enkel Europees land wordt pessimistischer gereageerd.

In 2014 zei 15% van de volwassen Vlamingen onbetaald vrijwilligerswerk te doen. In vergelijking met Europa zitten Vlamingen boven het gemiddelde. De koplopers zijn de Nederlanders (32%) en de Duitsers (30%). Tussen de 25 en 55 jaar valt het terug tot minder dan 3 uur per week vrijwilligerswerk, terwijl 55-plussers 8 of meer uur per week besteden aan vrijwilligerswerk. (p. 33)

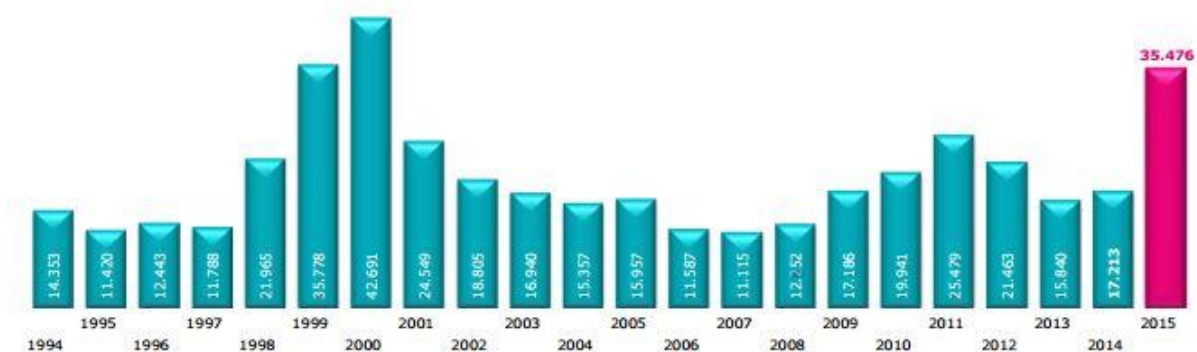
De gemiddelde bevolkingsdichtheid in het Vlaamse gewest bedraagt 480 inwoners per vierkante kilometer, ongeveer gelijk aan Nederland. Dat is ruim vier maal hoger dan gemiddeld in de Europese Unie. (p. 54) Daarbij zijn 8% van de inwoners van Vlaanderen

buitenlanders die niet de Belgische nationaliteit hebben. Als er rekening gehouden wordt met de herkomst dan loopt dit op tot ongeveer 20%. Vlaanderen is een immigratiegebied met meer immigratie dan emigratie. De belangrijkste component voor de bevolkingsgroei is de immigratie (p. 58)

Vlamingen hebben de meeste sociale contacten met familie, vrienden en burens van Belgische afkomst. Het minste contact hebben ze met mensen van een niet-Belgische afkomst. Bijna 2 op de 3 Vlamingen geeft aan een persoon met een andere herkomst of uit een andere cultuur persoonlijk te kennen. Dat persoonlijk kennen wordt wel heel ruim opgevat: het gaat om een persoon waarmee men het afgelopen jaar minstens 1 keer in contact is gekomen. (p. 258)

De helft van de Vlaamse bevolking vindt de aanwezigheid van andere culturen een verrijking voor de samenleving. Een kwart is het daar niet mee eens. Nog een kwart vertrouwt migranten niet. Ongeveer 40% van de Vlamingen is van oordeel dat migranten profiteren van de sociale zekerheid en vindt dat moslims een bedreiging zijn voor de Vlaamse cultuur en gebruiken. (p. 259)

Als we spreken over asielzoekers in Europa kunnen we niet om het woord ‘vluchtelingen crisis’ heen. Wat het woord ook precies moge betekenen: het duidt op de enorme toestroom van asielzoekers in 2015. Ook in België is er een toename van het aantal asielaanvragen geweest. Sinds het jaar 2000 is de instroom van asielzoekers niet meer zo hoog geweest als in 2015. Het aantal eerste aanvragen lag op 35.476 in 2015 terwijl het aantal tussen 2001 en 2014 geschommelde tussen de 25.549 en 11.587 per jaar.

Figuur 1: Aantal eerste aanvragen per jaar (1994-2015). Bron: www.cgvs.be

Migratie en vooral immigratie spelen een belangrijke rol in de Vlaamse samenleving. De bevolking in Vlaanderen groeit voornamelijk door immigratie. Deze immigratie confronteert Vlaamse christenen met hun roeping om als volgelingen van Jezus om te zien naar hun naaste. Door de vele aandacht in de media leeft het vluchtelingen thema meer dan ooit, ook in de christelijke wereld. Zo krijgt Gave Veste bijvoorbeeld veel aanvragen voor het geven van presentaties en cursussen. Hoewel de zorg voor de naaste en het verwelkomen van vreemdelingen niet aan tijd of plaats gebonden is, is de recente vluchtelingen crisis een aanleiding om juist nu in te zetten op het maken van contact met asielzoekers.

2.3 Een culturele verkenning

Het woord cultuur heeft verschillende betekenissen die allemaal zijn afgeleid van een Latijnse stam (*colere*) die duidt op het bewerken van de grond. (Minkov, Hofstede, & Hofstede G.J, 2012, p. 21) De manier waarop men de grond bewerkt bepaalt mede het eindresultaat. Zo is het ook met cultuur als mentale programmering. Net zoals de grond bewerkt wordt en computers geprogrammeerd worden, worden ook mensen als het ware mentaal geprogrammeerd. Iedereen draagt namelijk patronen in zich van denken, voelen en potentieel handelen die in de loop van het leven zijn aangeleerd. Cultuur bestaat uit de ongeschreven regels van het sociale spel. Het gaat over de manier van groeten, de manieren van eten, de rolverdeling tussen mannen en vrouwen of het tonen van gevoelens. Wat voor de een heel normaal is kan voor de ander heel raar zijn.

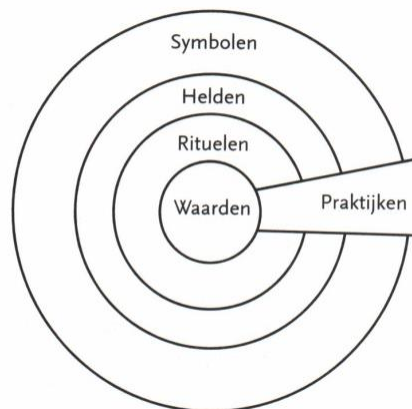
De sociale wetenschappen hebben veel verschillende definities van cultuur. Zo betekent het woord cultuur steeds iets anders als men het bekijkt vanuit de sociologie, de antropologie of de psychologie. Binnen cross-culturele studies kan men drie uitgangspunten onderscheiden. (Vinken, Soeters, & Ester, 2004, pp. 7-8) In de postmoderne zienswijze staat de rol van het individu die cultuur produceert centraal. Het particularistisch perspectief kijkt vooral naar specifieke (particuliere) zaken in een cultuur, maar gebruikt geen overkoepelend systeem. Het dimensioneel perspectief is breder en meer universeel. Het zoekt een systematisch geheel voor alle levensdomeinen en groepen. Dit perspectief is voor mij het meest bruikbaar om te komen tot het begrijpen van de Vlaamse cultuur. Het boek 'Allemaal andersdenkenden' van Hofstede, Hofstede en Minkov gaat uit van het dimensioneel perspectief en focust op waarden die aanwezig zijn in een cultuur. Omdat cultuur is aangeleerd en niet is aangeboren, spreekt men ook wel van een mentale programmering. Het boek definieert cultuur als '*de collectieve mentale programmeringen die leden van één groep of categorie mensen onderscheidt van die van andere*'. Leden van een groep zijn een aantal mensen die contact met elkaar hebben. Een categorie verwijst naar enkele mensen die wel iets met elkaar gemeen hebben, maar niet noodzakelijk onderling contact hebben.

Waarden

Ik wil het woord cultuur gebruiken als verzamelnaam voor de waarden die gelden binnen een bepaalde groep of categorie mensen. Het zijn immers de waarden die zich uiten in ons handelen. Ze vormen de kern van alles wat we doen, onze praktijken. Deze praktijken bestaan weer uit symbolen, helden en rituelen. (Minkov, Hofstede, & Hofstede G.J, 2012, p. 23) In figuur 1.1 is een schema weergegeven van de verschillende lagen van cultuur van oppervlakkig naar diep.

Symbolen zijn woorden, gebaren, afbeeldingen of voorwerpen met een betekenis die alleen wordt begrepen door hen die deel hebben aan de cultuur. Hieronder vallen bijvoorbeeld de manier van kleden, maar ook vlaggen, objecten en uitingen. De symbolen van een cultuur zijn het meest oppervlakkig, omdat ze gemakkelijk ontstaan en ook weer verdwijnen. *Helden* zijn personen die een hoog aanzien hebben en daarom dienen als rolmodellen binnen een bepaalde cultuur. Deze personen kunnen levend, dood, echt en fictief zijn. Denk aan de Paus, sporthelden, politieke leiders of stripfiguren. *Rituelen*

worden beschreven als collectieve activiteiten die technisch gesproken meestal overbodig zijn om een bepaald doel te bereiken, maar die binnen een cultuur als sociaal essentieel worden beschouwd. Voorbeelden zijn allerlei sociale en religieuze ceremoniën of de manieren van groeten. Om een cultuur te begrijpen is het dus belangrijk om niet enkel naar de praktijken te kijken, maar naar de waarden. Een waarde is een collectieve neiging om een bepaalde gang van zaken te verkiezen boven andere. Waarden worden vroeg in ons leven aangeleerd en hebben betrekking op zaken als goed en slecht, vuil en schoon, fatsoenlijk en onfatsoenlijk, rationeel en irrationeel etc. Waarden zijn vaak onzichtbaar. Ze maken onbewust deel uit van het denken. (Minkov, Hofstede, & Hofstede G.J, 2012, pp. 23-24)

Figuur 2: Het ui-diagram: cultuuruitingen van oppervlakkig naar diep
(Illustratie: Hofstede, Hofstede & Minkov, 2015, p.23)

Als we kijken naar waarden, kijken we naar de diepere laag van cultuur. Dit onderzoeksrapport beschrijft bijvoorbeeld niet de materiële uitingen van cultuur zoals eten en drinken, kleding, huisvesting, techniek, creatieve uitingen zoals muziek, literatuur, film, kunst, dans, sport en spel etc. Hoewel het interessant is om kennis te maken met deze uitingen van cultuur vertellen ze ons weinig over de daar achterliggende waarden. Een uitgebreide beschrijving van de Vlaamse keuken vertelt ons niets over welke waarde Vlamingen hechten aan goed en lekker eten. Bovendien is het voor dit onderzoek niet van belang of Vlamingen een biefstuk graag met of zonder saus eten. Als we echter een onderliggende waarde kunnen ontdekken, bijvoorbeeld dat Vlamingen er belang aan hechten van het leven te genieten, krijgen we een dieper inzicht in de cultuur en kunnen we deze waarde ook op andere gebieden toepassen.

Het IBM onderzoek: haar waarden en haar grenzen

De 'International Business Machines Corporation' (IBM) is een groot en bekend bedrijf in de informatietechnologie met vestigingen over de hele wereld. Tussen 1967 en 1973 deed IBM twee keer een attitudeonderzoek onder de eigen werknemers. Daarbij verkreeg men meer dan 116.000 ingevulde vragenlijsten uit 72 landen en in 20 talen.

Geert Hofstede kreeg als trainer bij IBM deze gegevens in handen en kreeg de gelegenheid om de gegevens te analyseren. Van 1973 tot 1978 werkte hij aan het onderzoeken van de vragenlijsten en de antwoorden. Daarbij concentreerde hij zich op de waardeverschillen tussen werknemers uit verschillende landen. Omdat niet alle gegevens bruikbaar bleken beperkte het onderzoek zich tot gegevens uit 40 landen die elk meer dan 50 respondenten

hadden. De eerste resultaten werden gepubliceerd in 1980, waarna meerdere onderzoeken met dezelfde methode volgden. Elk van deze onderzoeken bevestigden grotendeels de vondsten van Hofstede. Later werden resultaten uit de 'Chinese Value Survey' van Michael Bond en de 'World Value Survey' van Misho Minkov toegevoegd. Door middel van analyses van de uitkomsten van de verschillende onderzoeken kunnen we zes dimensies van waarden in een cultuur onderscheiden. Deze zes dimensies van culturele waarden zijn: Machtsafstand, Onzekerheidsvermijding, Individualisme versus Collectivisme, Masculiniteit versus Feminiteit, Langer termijn versus Korte termijn en Hedonisme versus Soberheid.

Deze dimensies geven globale informatie over patronen binnen een bepaalde groep. Bij dit onderzoek zijn de verschillen per landen als eenheid genomen. Verschillende landen scoren verschillend op de verschillende dimensies. Dit levert bepaalde inzichten op die waardevol zijn, maar tegelijk moeten we beseffen dat een cultuur zich niet laat vangen in een getalsmatige benadering. Hoogstwaarschijnlijk heeft het verschijnsel 'cultuur' meerdere aspecten die niet of slechts beperkt aan bod komen in dit onderzoek. Omdat een nationale cultuur eigenlijk niet bestaat moeten we de gegevens voorzichtig gebruiken als ze worden toegepast op een lager globaal niveau. Gelukkig maakt het onderzoek voor België een onderscheid tussen Vlaanderen en Wallonië, maar nog altijd is er een verschil tussen West-Vlamingen en Limburgers. Daarnaast kunnen individuen sterk verschillen van de landsnormen die in het onderzoek naar voren komen. Ook zijn de conclusies niet op elke plek, op elk ogenblik en in elke situatie geldig.

Alle cross-culturele studies zijn voorbeelden van de manier waarop een buitenstaander naar een bepaalde cultuur kijkt. Dit noemen we een '*etic*' benadering van cultuur. Deze benadering staat tegenover een '*emic*' benadering: de manier waarop iemand naar zijn eigen cultuur kijkt. Als ik als Nederlander de Vlaamse cultuur zal proberen te verkennen doe ik dat vanuit een '*etic*' benadering. De ene benadering is niet persé beter dan de andere. Wel kunnen mijn literatuurstudie (*etic*) en de antwoorden van de geïnterviewde Vlamingen (*emic*) elkaar aanvullen. Als we kijken naar de invloed van de Vlaamse cultuur op het leggen van contact met asielzoekers zijn vooral de dimensies onzekerheidsvermijding, machtsafstand en individualisme van belang.

Dimensie - Onzekerheidsvermijding

We leven allemaal in onzekerheid. Niemand weet wat er morgen gaat gebeuren. Ondanks de onzekere toekomst moeten we wel gewoon blijven doorleven. Als onzekerheid extreme vormen aanneemt veroorzaakt het spanning. Elke samenleving heeft haar eigen manieren om deze spanning te verminderen. Met de nieuwste technieken, uitgebreide wetten en ook religie proberen we ons gevoel van onzekerheid weg te nemen. Onzekerheid is namelijk een gevoel, een ervaring. Iemand kan zich op zijn gemak voelen terwijl hij fietst, terwijl de ander angstig in het vliegtuig zit. Echter, de kans dat de fietser eerder een ongeluk krijgt dan de vliegtuigpassagier is statistisch gezien groter.

Hoewel gevoelens erg persoonlijk zijn, worden gevoelens in zekere mate gedeeld met leden van dezelfde samenleving. Gevoelens van onzekerheid en de manieren om daar mee om te gaan zijn vaak aangeleerd. Onze houding tegenover de onzekere toekomst bepaalt de keuzes die we maken op alle terreinen in het leven. Van het afsluiten van verzekeringen tot ons medicijngebruik en de wetgeving.

Onzekerheidsvermijding is de mate waarin de dragers van een cultuur zich bedreigd voelen door onzekere of onbekende situaties; dit gevoel wordt onder andere uitgedrukt in stress en in de behoefte aan voorspelbaarheid: aan formele en informele regels. (Minkov, Hofstede, & Hofstede G.J, 2012, p. 196)

Als we de informatie van de Hofstedes en Minkov er bij pakken blijkt dat Vlaanderen hoog scoort als het gaat om het vermijden van onzekerheid. België-NL (Vlaanderen) scoort op de Onzekerheidsvermijdingsindex van Hofstede 97 punten en staat daarmee op de vijfde plaats op de lijst met 76 landen. Ter vergelijking: Griekenland scoort als nummer één op de lijst 112 punten, terwijl Singapore als nummer 76 een score heeft van 8 punten. Nederland staat op de 55e plaats met een score van 53 punten.

Land	Score (maximum 112, minimum 8)	Rangnummer (Totaal 76 plekken)
Griekenland	112	1
België-NL (Vlaanderen)	97	5
België-FA (Wallonië)	93	8-10
Frankrijk	86	17-22
Duitsland	65	43-44
Nederland	53	55
Singapore	8	75

Tabel 3: Scores op de index van onzekerheidsvermijding. Bron: Hofstede, Hofstede & Minkov, 2015, p.197-199. Deze landen zijn een selectie uit de totale ranglijst op basis wat relevant is om de impact van deze dimensie op de Vlaamse context te kunnen waarnemen.

In landen met een lage onzekerheidsvermijding aanvaarden mensen onzekerheden meer als een normaal onderdeel van het leven. Men vindt nieuwe dingen interessant en ziet ze als een uitdaging. Er moeten niet meer regels zijn dan noodzakelijk en er is meer ruimte voor onduidelijkheden. Er zijn minder zorgen over gezondheid en geld.

Vlaanderen kent een hoge onzekerheidsvermijding. Een hoge onzekerheidsvermijding leidt tot het reduceren van onduidelijkheid. Men streeft naar structuur in organisaties, instituties en relaties die er voor zorgen dat gebeurtenissen voorspelbaar worden. Onzekerheid is een bedreiging die voortdurend bestreden moet worden. Er zijn meer zorgen over gezondheid en geld en artsen schrijven sneller medicijnen voor. De cultuur kent veel stress en angst en alles wat anders of vreemd is wordt gezien als gevaarlijk. Landen met een hoge onzekerheidsvermijding hebben vaak meer etnische vooroordelen en men heeft een afkeer voor mensen met een andere taal of religie. Er is meer xenofobie en het idee leeft dat immigranten teruggestuurd moeten worden. Er is meer nationalisme en ook in religieuze zaken is er maar één waarheid en dat is de onze. De mate van onzekerheidsvermijding zelf is niet goed of fout. Een hoge onzekerheidsvermijding heeft echter wel enkele gevolgen.

- De hoge onzekerheidsvermijding kan zorgen voor een kritische houding die situaties, personen en standpunten aanvaardt of verwerpt op grond van wat vertrouwd is. Nieuwe dingen worden soms zodanig negatief bekeken dat men vergeet de mogelijke verdiensten in kaart te brengen. Er is weinig openheid voor het nieuwe, andere of vreemde. (ABC Ministries, 2012, pp. 28-29)

- Een hoge onzekerheidsvermijding kan zich uiten naar concrete personen. Bijvoorbeeld

asielzoekers die niet in de (kerkelijke) gemeenschap worden opgenomen omdat ze ‘vreemden’ zijn. (ABC Ministries, 2012, p. 32)

- Aangezien de Vlaamse cultuur sterk de neiging heeft om het onbekende als bedreiging te zien zal een Vlaming niet snel op een onbekende afstappen die hoogstwaarschijnlijk een andere taal spreekt en een andere religie aanhangt en proberen om contact met deze persoon te maken.

Dimensie - Individualisme

Verschillende samenlevingen zitten verschillend in elkaar als het gaat over de positie van het individu. De meeste mensen in de wereld leven in een samenleving waar de groep belangrijker is dan het individu. Dergelijke samenlevingen noemen we collectivistische samenlevingen. Kinderen die opgroeien in dergelijke samenlevingen zien zichzelf als deel van een wij-groep. Je wordt niet geboren als individu, maar je wordt geboren in een vooraf bestaande groep. De eigen identiteit wordt grotendeels bepaald door de groep waar men deel van uitmaakt. Het biedt veiligheid en bescherming en loyaliteit aan deze groep is van groot belang. Een kleiner deel van de mensheid leeft in een samenleving waarin het individu belangrijker is dan de groep. Deze samenlevingen noemen we individualistische samenlevingen. Kinderen die opgroeien in dergelijke samenlevingen leren snel te denken over zichzelf als individu. Het ‘ik’ onderscheid zich van anderen. Kinderen worden geboren in een kerngezin, met moeder en/of vader en eventuele broers en zussen. Het doel van de opvoeding is dat de kinderen leren om zelfstandig te zijn en op eigen benen te kunnen staan. Afhankelijkheid van een groep is niet gewenst.

Een samenleving is individualistisch als de onderlinge banden tussen individuen los zijn: iedereen wordt geacht uitsluitend te zorgen voor zichzelf en voor zijn of haar naaste familie. Een samenleving is collectivistisch als individuen vanaf hun geboorte opgenomen zijn in sterke, hechte groepen, die hun leven lang bescherming bieden in ruil voor onvoorwaardelijke loyaliteit. (Minkov, Hofstede, & Hofstede G.J, 2012, p. 101)

Land	Score (maximum 91, minimum 6)	Rangnummer (Totaal 76 plekken)
Verenigde Staten	91	1
Nederland	80	4-6
België-NL (Vlaanderen)	78	8
België-FA (Wallonië)	72	12
Frankrijk	71	13-14
Duitsland	67	19
Guatemala	6	76

Tabel 4: Scores op de index van individualisme. Bron: Hofstede, Hofstede & Minkov, 2015, p.104-106. Deze landen zijn een selectie uit de totale ranglijst op basis wat relevant is om de impact van deze dimensie op de Vlaamse context te kunnen waarnemen.

Als we de informatie van Hofstede, Hofstede en Minkov er bij pakken blijken de ‘Westerse’ landen hoog te scoren als het gaat om individualisme. De Verenigde Staten staan helemaal bovenaan de lijst met 91 punten, op de volledige index gevolgd door een aantal

voornamelijk ‘Westerse’ landen, zoals Australië, Groot-Brittannië, Canada, Nieuw-Zeeland, Italië en Denemarken. Nederland deelt plek 4-6 met Canada en Hongarije en België-NL (Vlaanderen) staat op de 8e plaats. Als we België-NL (Vlaanderen) vergelijken met de omringende landen zijn er geen hele grote verschillen waar te nemen. Toch zijn er nuances aan te brengen tussen bijvoorbeeld Nederland en Vlaanderen.

Paul Wouters is senior managing consultant in België. Daarnaast is hij docent aan de Haagse Hogeschool, Academie voor Bestuur, Recht en Veiligheid. Hij heeft zowel in Nederland als België gewoond en schreef het boek ‘België-Nederland, verschil moet er zijn’. Voor het NederBelgisch Magazine gaf hij verschillende seminars over cultuurverschillen tussen Nederland en België, met een focus op Vlaanderen. In een seminar over individualisme zegt hij het volgende:

‘De Nederlander is de individualist die zegt: ‘Hier sta ik, ik neem mijn verantwoordelijkheid eventueel ook voor jou.’ De Belg daarentegen zegt: ‘Hier sta ik, als jij mij met rust laat, laat ik jou met rust.’ (Wouters, 2014)

Wouters maakt duidelijk dat de Vlaming, meer dan de Nederlander een soort eiland-individualist is. Hij geeft daarbij een praktisch voorbeeld dat ik herken in mijn persoonlijke situatie en bij veel mensen om mij heen. Hij vertelt dat veel Nederlanders van een koude kermis thuiskomen als ze gaan wonen in het warme, gezellige Vlaanderen. Vaak komt het er in de praktijk op neer dat ze in een enclave met andere Nederlanders terechtkomen en dat ze heel moeilijk verbinding kunnen maken met Vlamingen. De Vlamingen zijn wel gezellige mensen, maar vooral binnen hun eigen kring. Deze kring bestaat uit de (uitgebreide) familie en vaak enkele goede vrienden. Er is een duidelijk verschil tussen de eigen kring en de buitenstaanders. Het is voor buitenstaanders erg moeilijk om onderdeel te worden van de meer intieme kring. Het individualistische aspect van de cultuur heeft als gevolg dat mensen sterk gefocust zijn op zichzelf en weinig op de ander. In Vlaanderen vindt vriendschap hoofdzakelijk plaats binnen de eigen kring van de (uitgebreide) familieverbanden. Onbekenden, zoals vreemdelingen en asielzoekers vinden hierdoor weinig aansluiting.

Dimensie - Machtsafstand

Hierbij wil ik specifiek ingaan op wat voor Vlaamse christenen die de cursus Kerk & Vluchteling gevolgd hebben, cultureel gezien motiverend of demotiverend kan werken. Daarbij kijk ik naar de dimensie machtsafstand uit het onderzoek van Hofstede, Hofstede en Minkov. Ik wil macht gebruiken als een neutraal woord, omdat met macht zelf niets mis is. Het kan zowel te maken hebben met verantwoordelijkheid en respect (meer positief), maar ook met een onderdrukking en machtsmisbruik (meer negatief). Het verschilt per cultuur hoe men om gaat met gezagsrelaties en hoe men macht gebruikt. Hofstede heeft deze verschillen gemeten in de dimensie machtsafstand. Hij beschrijft machtsafstand als *‘de mate waarin de minder machtige leden van instituties of organisaties in een land verwachten en accepteren dat de macht ongelijk verdeeld is’*. Instituties zijn daarbij de bouwstenen van de samenleving, zoals gezin, school en de buurt. Organisaties zijn de plaatsen waar de mensen werken. (P.72)

Land	Score (maximum 104, minimum 11)	Rangnummer (Totaal 76 plekken)
Maleisië	104	1-2
Frankrijk	68	27-29
België-FA (Wallonië)	67	30-31
België-NL (Vlaanderen)	61	39-40
Nederland	38	62
Duitsland	35	65-67
Oostenrijk	11	76

Tabel 5: Scores op de index van machtsafstand. Bron: Hofstede, Hofstede & Minkov, 2015, p.68-70. Deze landen zijn een selectie uit de totale ranglijst op basis wat relevant is om de impact van deze dimensie op de Vlaamse context te kunnen waarnemen.

Deze dimensie is altijd aanwezig in de cultuur. Hoe gaan mensen met een verschillende machtspositie met elkaar om? In landen met een lage machtsafstand worden kinderen bijvoorbeeld als gelijken behandeld door de ouderen en leren zij hun ouders ook als gelijken te benaderen. Ook op school verwacht de docent initiatief van de leerlingen. In landen met een lage machtsafstand is ook sprake van meer gelijkheid op de werkvloer. Een goede chef is een democraat die zijn ondergeschikten raadpleegt bij het maken van plannen. Een chef moet vooral niet arrogant zijn en zich niet te veel richten op statussymbolen en bepaalde privileges. Organisaties zijn plat en decentralisatie is populair. Hiërarchie in organisaties betekent ongelijkheid in rollen die om praktische redenen zijn ingesteld. Een land als Nederland kent een relatief lage machtsafstand. Vlaanderen kent eerder een hoge machtsafstand. Landen met een hoge machtsafstand kennen een sterke hiërarchie. Ouderen dienen met respect te worden behandeld. Docenten dienen met respect te worden behandeld en zijn een soort goeroes die persoonlijke wijsheid overdragen. In landen met een hoge machtsafstand is een chef ook echt ‘hoger’ en ‘beter’ dan de gewone man en zijn de relaties tussen superieuren en ondergeschikten meer emotioneel. De ideale chef is een welwillende autocraat of een goede vader. Hiërarchie in organisaties weerspiegelt de existentiële ongelijkheid tussen hogere en lagere plaatsen. (Minkov, Hofstede, & Hofstede G.J, 2012, p. 86)

Een hoge of lage machtsafstand is niet goed of fout. Er is ook niet bewezen dat organisaties in landen met een hoge machtsafstand minder efficiënt zouden zijn. Belangrijk is dat de leiding de sterke punten van de plaatselijke cultuur weet te gebruiken. Organisaties in plaatsen met een hoge machtsafstand, zoals Vlaanderen, moeten zich er van bewust zijn dat van leiders niet wordt verwacht dat ze zich opstellen als gelijken en ondergeschikten verwachten dat hen verteld wordt wat ze moeten doen. Bij een hoge machtsafstand vertrouwen gelijkgezinden veel gezag aan een leider toe. Ze willen dat de leider hun (groeps)verwachtingen naar de toekomst veilig stelt. Een bepaalde visie of standpunt vertegenwoordigen betekend namelijk je nek uitsteken. Gelijkgezinden en vrijwilligers stellen zich liever meer terughoudend op en vermijden daarmee de bijkomende risico's. Ze nemen een passieve houding aan als het gaat om het maken van besluiten en nemen liever geen deel aan de besluitvorming. Als tussenoplossing kan een leider werkbare opties voorleggen en de vrijwilligers begeleiden in een keuze. (ABC Ministries, 2012, pp. 18-23) Als het gaat over het maken van contact met asielzoekers werkt het demotiverend als vrijwilligers in Vlaanderen daarbij te veel ruimte krijgen om zelf initiatief te nemen. Leiders van een organisatie die de kar trekken en duidelijke

instructies geven werken motiverend.

2.4 Vrijwilligers

Wat beweegt mensen om zich vrijwillig in te zetten voor een organisatie? Wat motiveert iemand om zich vrijwillig in te zetten voor het belang van de ander, terwijl het eigen leven al zoveel tijd en aandacht vraagt? De woorden 'motief' en 'motiveren' zijn afkomstig van het Latijnse woord voor bewegen: *movere*. (Gast, Hetem, & Wilbrink, 2009, p. 65) Elke vrijwilliger heeft een eigen mix van beweegredenen, en deze redenen kunnen door allerlei factoren ook nog veranderen.

Motivatie komt van twee richtingen: van buitenaf (extrinsieke motivatie) of van binnenuit (intrinsieke motivatie). Bij extrinsieke motivatie ligt de beloning voor een handeling buiten de activiteit zelf. De handeling is een middel om een ander doel te bereiken (Mensen doen bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, omdat het goed staat op hun cv.). Intrinsieke motivatie herkennen we aan passie, interesse, voorkeur en dergelijke en de handeling heeft een eigen waarde om de handeling een doel op zich is (pp. 66-67).

De sociologische framingtheorie van Lindenberg (Lindenberg, 2006) onderscheidt drie mentale frames waardoor mensen sociale omstandigheden waarnemen en op basis waarvan zij hun handelingen plannen. Belangrijk is om te vermelden dat deze frames niet statisch zijn en in de loop der tijd per persoon kunnen veranderen. Ook speelt meestal meer dan één frame een rol, waarbij het ene frame meer op de voorgrond treedt dan de ander. (Gast, Hetem, & Wilbrink, 2009, p. 68)

	Motivatierichting	Basis van handelen	Aard van beloning	Timing van beloning	Duurzaamheid
Hedonistisch	Intrinsiek (plezier)	Emotie	Concreet	Onmiddellijk	Vluchtig/kwetsbaar
Instrumenteel	Extrinsiek	Ratio	Concreet	Uitgesteld	Afhankelijk van nagestreefde opbrengst
Normatief	Intrinsiek (plicht)	Emotie	Abstract	Uitgesteld	Duurzaam

Tabel 6: Motivatieframe. (Gast, Hetem & Wilbrink, 2009, p.69)

Er is het hedonistische frame, waarbij men iets doet om zich goed te voelen. Hedonistische motieven zoeken een snelle, tastbare beloning. Doordat dit frame voornamelijk de emoties aanspreekt is het ook het meest kwetsbaar. De kans dat de vrijwilliger vertrekt zodra het niet meer leuk is, is groot. Het vrijwilligerswerk moet daarom zo leuk mogelijk zijn. Als het vrijwilligerswerk ook minder leuke kanten kent is het belangrijk om ook andere motieven aan te spreken.

Daarnaast is er het instrumentale frame, waarbij mensen vooral gedreven zijn om tastbare middelen, zoals geld, te vergroten. Dit frame spreekt meer de ratio aan dan de emotie. De beloning is concreet, maar is uitgesteld. Een voorbeeld van een dergelijk beloning is een

goede vermelding op de CV, of het opbouwen van een netwerk om daarmee je carrièrekansen te vergroten. Het gevaar hiervan is dat vrijwilligers soms meer op de beloning dan op de handeling gericht zijn.

Binnen het normatieve frame doen mensen vooral handelingen omdat deze juist zijn, volgens de voor hen geldende normen en waarden. Ook hier worden de emoties aangesproken, al is deze benadering voor de korte termijn het minst aansprekend. De beloning is abstract en uitgesteld. Een voordeel is dat de motivatie uit de persoon zelf komt en er daarom sprake is van een duurzame toewijding.

Vrijwilligerstypen

Vrijwilligers zijn mensen met eigen normen en interesses. Het is daarom belangrijk om naast een meer algemeen inzicht in de motieven van vrijwilligers ook te kijken wie de vrijwilligers zijn. Vrijwilligers hebben namelijk bepaalde kenmerken en voorkeuren.

Kuperus onderscheidt vier soorten vrijwilligers op basis van twee dimensies: waar zoekt de vrijwilliger bevestiging (bij zichzelf of bij anderen) en waar zoekt de vrijwilliger ervaringen (binnen de veiligheid van een bekende of vertrouwde omgeving of juist in de uitdaging van het nieuwe en onbekende). Door deze dimensies te combineren ontstaan vier vrijwilligerstypes. (Kuperus, 2005)

Ondernemers (Bevestiging: zelf / ervaring: uitdaging)

Deze vrijwilligers zijn gericht op zelfbevestiging en zien hun werk als een uitdaging en een manier om zichzelf te ontwikkelen. Ze nemen initiatief en zijn erg actief. Deze groep handelt het meest uit de instrumentale en hedonistische frames, met het normatieve frame op de achtergrond. Openheid en ruimte om te groeien en invloed uit te oefenen zijn belangrijk voor deze vrijwilligers.

Stimulatoren (Bevestiging: omgeving / ervaring: uitdaging)

Deze vrijwilligers zien kansen en uitdagingen in hun werk, maar hebben erkenning en acceptatie vanuit hun omgeving nodig. Ook deze groep handelt het meest uit de instrumentale en hedonistische frames, met het normatieve frame op de achtergrond. Zij vinden het belangrijk dat hun werk zichtbare resultaten oplevert. Begeleiding, feedback en samenwerking zijn voor hen van belang.

Regelaars (Bevestiging: zelf / ervaring: veiligheid)

Deze vrijwilligers zijn meer gericht op zichzelf dan op de sociale omgeving. Ze zijn op zoek naar zekerheid en rust in hun werkzaamheden. Ze voelen zich betrokken bij de organisatie en trekken verantwoordelijkheden naar zich toe. Deze groep handelt het meest uit de normatieve en instrumentale frames, met het hedonistische frame op de achtergrond. Voor hen zijn regels, duidelijke afspraken en de mogelijkheid om invloed uit te oefenen erg belangrijk.

Dienstverleners (Bevestiging: omgeving / ervaring: veiligheid)

Ook deze groep zoekt rust en zekerheid in het werk en is meer gericht op sociale acceptatie. Zorg voor anderen en waardering is voor hen belangrijk. Zij handelen het meest vanuit het normatieve en hedonistische motief, met het instrumentele motief meer op de achtergrond. Voor hen is het van belang dat er haalbare doelen zijn. Een heldere structuur en duidelijke taakafbakening geven hen de veiligheid en zekerheid waar ze behoefte aan hebben.

Vlamingen en vrijwilligerswerk

Hoewel het vrijwilligerstype per individu verschilt, kunnen we vanuit de literatuur van Hofstede zeggen dat de doorsnee Vlaming sterk risico vermijdt. Nieuwe en onbekende dingen worden eerder als bedreiging dan als een uitdaging gezien. Een Vlaming zal daarom liever ervaring op doen in een veilige situatie dan een nieuwe uitdaging aan te gaan. Vlamingen neigen meer naar het type van de dienstverlener. Hierbij zijn duidelijke afspraken en taakafbakening van groot belang. Vlamingen willen graag weten wat er van hen wordt verlangd en een heldere structuur geeft hen de zekerheid en veiligheid die ze nodig hebben. Als Gave Veste bij dit motivatietype wil aansluiten is het belangrijk om een duidelijke functieomschrijving te hebben en heldere en haalbare doelen te stellen. Goede begeleiding en een regelmatig schouderklopje zijn belangrijk om waardering te tonen voor de inzet van de vrijwilligers. Ook een jaarlijks terugkerend ritueel, zoals een uitje of kerstpakket wordt door deze groep enorm gewaardeerd.

2.5 Conclusie

Migratie speelt een grote rol in Vlaanderen. Ongeveer 20% van de bevolking heeft een niet Europese herkomst. Bovendien is Vlaanderen een immigratiegebied waarbij de belangrijkste component van de bevolkingsgroei bestaat uit immigratie. Ongeveer de helft van de Vlaamse bevolking vindt de aanwezigheid van andere culturen een verrijking voor de samenleving. Ongeveer 40% van de Vlamingen is van oordeel dat migranten profiteren van de sociale zekerheid en vindt dat moslims een bedreiging zijn voor de Vlaamse cultuur en gebruiken. Door de vluchtelingencrisis is het aantal asielaanvragen veel hoger dan de afgelopen 14 jaar. Het thema leeft in de media en ook Gave Veste krijgt meer aanvragen voor cursussen en presentaties over christelijk werk onder vluchtelingen.

Sinds de oprichting van Gave Veste in 2009 is de cursus Kerk & Vluchteling 17 keer gegeven en hebben 270 personen hieraan deelgenomen. Gave Veste wil christenen in Vlaanderen door deze cursus motiveren om contact te maken met vluchtelingen en doet dit door de Bijbelse houding tegenover vluchtelingen te benadrukken en achtergrondinformatie te verstrekken over de leefwereld van vluchtelingen, interculturele communicatie en andere religies. Ook worden verschillende mogelijkheden gepresenteerd om in de praktijk aan de slag te gaan. Cursisten worden gestimuleerd om contact te maken door praktische voorbeelden van de cursusleiders. Ook bieden zij aan mee te gaan naar een asielcentrum of LOI, maar nemen zij onvoldoende initiatief om een ontmoeting met asielzoekers te organiseren.

Vanuit de literatuur zien we dat Vlamingen onzekerheid zo veel mogelijk mijden. Het onbekende of nieuwe wordt eerder gezien als bedreiging dan als uitdaging. Onduidelijkheid moet worden verminderd en men streeft naar structuur en voorspelbaarheid. Dit draagt bij aan een kritische houding tegenover dat wat anders of vreemd is. Bovendien kan het zich uitten naar concrete personen en zullen asielzoekers niet snel worden aangesproken of worden opgenomen in een gemeenschap, omdat ze vreemden zijn. Vlaanderen kent daarnaast een sterk individualisme. Men is vooral bezig met zichzelf, stelt het op prijs om met rust gelaten te worden en laat ook de ander met rust. Het is daarom voor

buitenstaanders/nieuwkomers erg moeilijk om onderdeel te worden van een gemeenschap van Vlamingen. Ook is de machtsafstand in Vlaanderen relatief hoog. Er is een duidelijke hiërarchen tussen leidinggevenden en mensen die onder hen staan. Werknemers en vrijwilligers hebben behoefte aan heldere instructies en nemen zelf weinig initiatief.

Vlaamse vrijwilligers neigen het meest naar het vrijwilligerstype van de dienstverlener. Voor hen zijn een duidelijke functieomschrijving en haalbare doelen erg belangrijk. Ook hebben zij behoefte aan waardering voor hun inzet.

3. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk geeft in de eerste plaats een theologische beschrijving van de plaats van vreemdelingen in de Bijbel en waarom het Bijbels-theologisch gezien belangrijk is voor christenen om contact met vreemdelingen te maken. Vervolgens wordt kort de plaats van migratie binnen het wezen van de kerk beschreven. Daarna volgt een beschrijving van de missionaire roeping die christenen hebben vanuit het Abrahamitisch verbond. Ook volgt een uiteenzetting over hoe wij deze missionaire roeping in de praktijk kunnen brengen bij het bereiken van asielzoekers in een samenleving waarin de overheid zorg draagt voor hun basisbehoeften zoals onderdak en kleding. In paragraaf 3.2 wordt dieper ingegaan op het thema discipelschap, welke aspecten belangrijk zijn bij het maken van discipelen en wat we hierbij van Jezus kunnen leren.

In dit hoofdstuk staan de deelvragen 1.a en 1.b centraal.

1.a Wat zegt de christelijke theologie over contact leggen met asielzoekers?

1.b Hoe verhoudt het maken van contact met asielzoekers zich tot discipelschap in de huidige samenleving?

3.1 Theologisch fundament

Migratie is van alle tijden. Mensen vluchten vanwege honger, oorlog en geweld of mensen die vanwege economische redenen op zoek gaan naar betere oorden. Mensen vluchten vanwege sociale conflicten met hun stam of familie of om de dienstplicht te ontlopen. Mensen zijn bang voor onderdrukking of hebben gebrek aan levensperspectief. Ook in de Bijbel lezen we over vluchtelingen. Hongersnood was de reden voor Abraham (Gen. 12:10) en Isaak (Gen. 26:1) om hun geluk elders te beproeven en zorgde ervoor dat de hele clan van Jakob in Egypte kwam wonen. Ook Naomi en haar familie trokken naar Moab vanwege de hongersnood in hun vaderland (Ruth 1:1). Soms zorgden politieke redenen er voor dat mensen hun land ontvluchtten. Jerobeam vroeg asiel aan in Egypte toen Salomo hem wilde doden (1 Kon. 11:26-40) en David stuurde zijn ouders voor hun eigen veiligheid naar Moab vanwege het groeiende conflict met Saul (1 Sam. 22:3-4). Jefta vluchtte naar het land Tob, nadat hij als bastaardkind door zijn broers werd onterfd en verstoten (Recht. 11:1-3). Jozef en Maria vluchtten naar Egypte om Jezus te redden van de kindermoorden in opdracht van koning Herodes. (Matt. 2: 13-15) en Aquila en Priscilla moesten Rome verlaten vanwege hun etniciteit (Hand. 18: 1-2). Er zijn nog veel meer Bijbelse voorbeelden te noemen van personen die vanwege allerlei redenen hun samenleving verlaten en ergens anders als vreemdeling terechtkomen.

Het woord vreemdeling komt ongeveer 200 keer voor in de Bijbel al zijn er verschillende termen die hier uitdrukking aan geven. K.R. Veenhof noemt in het boekje 'Ballingen, burenen en buitenlanders' twee Hebreeuwse woorden die in het Oude Testament voorkomen en gebruikt worden om de vreemdeling te beschrijven: *geer* en *nochri*. (Buitenwerf & Verheul, 2007, pp. 20-21)

Geer wordt vertaald met vreemdeling. Het is iemand die als vreemdeling in Israël verblijft en valt onder het inheemse recht dat hem hetzelfde moet behandelen als de Israëlieten. Hij heeft als vreemdeling geen grondbezit, maar maakt wel deel uit van de samenleving. De *geer* is kwetsbaar en verdient rechtsbescherming en barmhartigheid.

Het woord *nochri* wordt vertaald met vreemde. Het is de onbekende buitenlander. Iemand uit een andere cultuur die men goed in het oog houdt. *Nochri* wordt vooral gebruikt voor buitenlanders die het land met geweld binnendringen en een bedreiging zijn; en draagt een vijandelijk karakter. Een dergelijk persoon mag natuurlijk nooit koning worden (Deut. 17:15) en juridische overeenkomsten met dergelijke personen zijn riskant.

Veenhof voegt zelf het Hebreeuwse woord *zar* toe. Dit betekent: 'vreemd, anders, buitenstaander' en komt voor in sociologische of cultische contexten. Een jonge weduwe mag bijvoorbeeld niet trouwen met een vreemde van buiten de familie (Deut. 25:5). Het volk Israël mag geen vreemde goden dienen (Deut. 32:16) en priesters die niet afstammen van Aaron zijn vreemd en onbevoegd (Num. 17:5).

Dr. Peter Vimalasekaran voegt daarnaast het Hebreeuwse woord *tosjaab* toe. *Tosjaab* wordt vertaald als bijwoner. Het is een vreemdeling die in Israël verblijft en als huurling woont op het land of in het huis van een Israëliet, of als handelaar door het land trekt (Deut. 14:21). Hij heeft geen burgerrechten en grondbezit, maar men moet hem net als de *geer* gastvrij behandelen. (Vimalasekaran, 2016)

In het Nieuwe Testament worden verschillende Griekse woorden gebruikt voor de term vreemdeling: *xenos*, *paroikos* en *parepidemos*.

Als Jezus zich in Mattheus 25:35 identificeert met de vreemdeling gebruikt hij het woord 'xenos' wat de strekking heeft van iemand die van buitenaf komt en dus een onbekende is. Bij *Paroikos* gaat het om iemand die zich meer permanent als vreemdeling heeft gevestigd bij een ander volk, zonder dat hij land bezit of burgerrechten heeft. Hij wordt wel beschermd door het volk. Zie bijvoorbeeld Hand. 7:6 en 7:29. In 1 Pet. 2:11 wordt het gebruikt voor de gelovigen die als vreemdelingen wonen tussen de niet gelovigen. In Efeze 2:19 wordt het gebruikt voor de niet-joodse christenen die voor Christus' komst bijwoners waren ten opzichte van de joodse gelovigen, maar nu het volledige burgerrecht van Gods koninkrijk hebben ontvangen.

Parepidemos is een bijwoner: iemand die tijdelijk bij een bepaald volk verblijft. Het woord wordt bijvoorbeeld gebruikt om aan te geven dat de aartsvaders slechts 'bijwoners' waren op aarde, totdat zij hun hemelse vaderland in bezit zouden krijgen (Heb. 11:13). De nadruk ligt vooral op het voorbijgaande karakter van het verblijf. (StudieBijbel Online, 2016)

Een bijzondere plek in Gods hart

In het oude Nabije Oosten was men er van overtuigd dat de zwakken bescherming moesten krijgen. Men had wetten ter bescherming van de wees, de weduwe, de arme en andere zwakken, maar de vreemdelingen kwamen hierin niet voor. (Buitenwerf & Verheul, 2007, p. 16) De Bijbel benadrukt echter de speciale plaats die de vreemdeling (*geer*) heeft bij God. In Deuteronomium 10:18 lezen we: 'Hij verschaft weduwen en wezen recht, neemt vreemdelingen in bescherming en voorziet hen van voedsel en kleding'. Ook in Psalm 146:9 lezen we dat God de vreemdelingen beschermt.

Dat vreemdelingen een bijzondere plek hebben in het hart van God blijkt ook uit de

wetten die hij aan het volk Israël geeft over de manier waarop ze hen moeten behandelen. Ze mogen niet onderdrukt of uitgebuit worden (Ex. 22:20-21) en moeten gelijk behandeld worden als de Israëlieten (Lev. 24:15-22). Ook moesten de Israëlieten bij het oogsten de randen van de akkers laten staan en dat wat op het land achterbleef laten liggen voor de armen en de vreemdelingen (Lev. 23:22). De Israëlieten mogen niet vergeten dat ze ooit zelf vreemdelingen zijn geweest in Egypte. Ze weten wat het is om in een ander land als slaven te worden uitgebuit. Ze mogen de vreemdelingen echter niet behandelen zoals ze zelf ooit behandeld zijn. Zo geldt de sabbatsrust ook voor de vreemdelingen (Deut. 5:12-15).

In het Nieuwe Testament lezen we dat Jezus als klein kind met zijn ouders moest vluchten en een tijd als vreemdeling in Egypte heeft verbleven. Later identificeert Jezus zich met de vreemdeling als hij zegt dat als we een vreemdeling uitnodigen, we hem zelf uitnodigen (Matth. 25:35). De dag van het oordeel zal gaan om ons gedrag tegenover de hongerigen, de vreemdelingen, de mensen zonder kleding, de zieken en de gevangenen. Mensen die gedwongen moeten vluchten hebben vaak te maken met al deze omstandigheden. (International Association For Refugees, 2014) Het is dus belangrijk om contact te maken met vluchtelingen die zich bevinden in onze samenleving. Christenen die Jezus' woorden serieus nemen zullen gehoor moeten geven aan zijn oproep om naar hen om te zien en contact met hen te maken. Gods hart klopt voor vreemdelingen. Christenen zijn als volgelingen van Jezus geroepen om hun leven te laten kenmerken door nederigheid, compassie, gerechtigheid en gastvrijheid. Christenen worden uitgedaagd om het welzijn van vreemdelingen te zoeken en mee te kloppen met het hart van God. Bovendien identificeert Jezus zichzelf met vreemdelingen. In het dienen van vreemdelingen, dienen we Hem. Het dienen van asielzoekers en vluchtelingen krijgt daarmee een diepe, spirituele dimensie.

Het verhaal van de kerk

Het verhaal van migratie is niet slechts het verhaal van 'de ander'. Migratie heeft altijd een plek gehad binnen onze eigen kerkgemeenschappen en tradities en vormde vanaf het begin een centraal onderdeel van de identiteit van de kerken in Europa. Juist deze migratie-ervaringen hebben de kerk gevormd tot wie zij is. (Jackson & Passarelli, 2016, p. 39) Veel kerkvaders waren gedwongen migranten die in ballingschap moesten leven. Johannes Chrysostomus, bisschop van Constantinopel, leefde in ballingschap in de Kaukasus. Athanasius, bisschop van Alexandrië, bracht 17 van zijn 45 jaren als bisschop door in ballingschap. Andere kerkvaders die hetzelfde lot ondergingen zijn Maximus Confessor, Gregorius van Nyssa en Cyprianus.

Ook het protestantisme, dat pas veel later ontstond, kent een geschiedenis van migratie. In 1557 waren er meer protestantse vluchtelingen in Genève, dan dat er oorspronkelijke inwoners in de stad waren en waren alle Calvinistische voorgangers niet afkomstig uit Genève. In de 17 eeuw waren het de Hugenoten die vanwege hun geloof moesten vluchten. Vandaag zijn het christenen van verschillende stromingen en denominaties uit Syrië, Eritrea en vele andere landen die vanwege hun geloof in Jezus hun land moeten ontvluchten.

In Europa is de kerk altijd intercultureel geweest. Theologen, zendelingen, geleerden en

kerkleiders uit andere landen en continenten waren betrokken bij het ontstaan van christelijke gemeenschappen in Europa. Dat geldt ook voor evangelisch Vlaanderen. Patrick Nullens beschrijft in een artikel het mondiale karakter van de evangelische beweging en de Angelsaksische invloeden in het ontstaan van evangelisch Vlaanderen. (Nullens, 2010) Christelijke kerken of organisaties die tegen immigratie zijn of een exclusieve, etnische (vaak nationalistische) toon zetten lijden daarom aan historisch geheugenverlies of negeren bewust de interculturele ontstaansgeschiedenis van de kerk.

We zijn geroepen om een zegen te zijn voor de volken

Het Abrahamitische verbond is een belangrijke rode draad in de Bijbel. In Genesis 12:1-3 lezen we hoe God Abram roept en belooft hem te zegenen en hem tot een zegen te maken.

‘De Heere nu zeide tot Abram: Ga uit uw land en uit uw maagschap en uit uws vaders huis naar het land, dat Ik u wijzen zal; Ik zal u tot een groot volk maken, en u zegenen, en uw naam groot maken, en gij zult tot een zegen zijn. Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt zal Ik vervloeken, en met u zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden.’ (Gen. 12:1-3, NBG 51)

De kern van het Abrahamitische verbond is dat met hem alle volken gezegend zullen worden. Het omvat de hele wereld. Deze belofte van zegen komt vervolgens nog vier keer terug in het boek Genesis (Gen. 18:18, 22:18, 26:4, 28:14). Deze zegen omvat de hele wereld. Als de hele mensheid onder de vloek van God ligt, dan moet ook zijn zegen de gehele mensheid bereiken. (Wright, 2011, p. 57) Bijbels theologisch kunnen we daarbij denken aan een enorme reikwijdte: van de families, talen, landen en volken in Abrahams tijd (Gen. 10) tot de ontelbare menigte uit alle volken, stammen, natiën en talen waarvan we lezen in Openbaring 9:7. God belooft de mensheid te redden via één volk: de nakomelingen van Abraham. Alle andere volken zullen profiteren van de keuze die God maakt voor dit volk, en uiteindelijk zal dit volk vertegenwoordigd worden door één man: Jezus Christus, door wie God alle volken zegent.

Maar wie zijn de christenen in Vlaanderen anno 2016? Zij behoren tot de heidenen die in Jezus zijn gaan geloven en zijn daarom in Abraham gezegend. Zij zijn niet alleen in Abraham gezegend, maar behoren ook tot zijn nakomelingen. Paulus schrijft in Galaten 3:28-29 dat wie in Christus is, daarmee in Abraham is, ongeacht ras, sociale status of geslacht.

‘Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen - u bent allen één in Christus Jezus. En omdat u Christus toebehoort, bent u nakomelingen van Abraham, erfgenamen volgens de belofte.’ (Gal. 3:28-29, NBV)

Als wij in Christus zijn, delen we niet enkel in de zegen van Abraham, maar krijgen we ook de opdracht om deze zegen te verspreiden. Gen. 12:2 wordt vaak vertaald als ‘en gij zult tot een zegen zijn’ of ‘een bron van zegen zul je zijn’, maar in het Hebreeuws staat er een gebiedende wijs: ‘Wees een zegen.’ (Wright, 2011, p. 59) Als christenen zijn we geroepen om een zegen te zijn voor de volken. Nu wij te maken hebben met een situatie waarin de volken naar ons toe komen wordt missie in de Vlaamse context extra belangrijk en moeten we nadenken hoe wij hen tot een zegen kunnen zijn.

We kunnen daarbij Abraham als voorbeeld nemen. Abraham toonde een goede gastheer te zijn en maakte een uitgebreide maaltijd klaar voor drie onbekende gasten, waarvan bleek dat God zelf als gast aanwezig was (Gen. 18). Hij zorgde voor water om hun voeten te wassen en gaf hen een plek in de schaduw van de boom. Er werd brood gebakken en een mals kalf geslacht.

God riep Abraham eerder al om op te staan en uit zijn woonplaats te vertrekken. Hij moest uit zijn comfortzone komen en gaan naar een plek die God hem zou wijzen. Abraham wist niet waar hij heen ging, maar vertrouwde volledig op God. Het vertrek van Abraham komt deels terug in het zendingsbevel van Jezus in Mattheus 28:19 waarin Jezus zijn discipelen de opdracht geeft om op weg te gaan en alle volken tot zijn leerlingen te maken. Misschien moeten wij niet uit ons land vertrekken om missie te bedrijven in verre, heidense oorden, maar moeten wij geestelijk opstaan en leren begrijpen dat wij de taak hebben om een zegen te zijn voor de volken die zich vestigen in onze eigen omgeving. Waarschijnlijk betekent dat vaak ook een daadwerkelijk opstaan uit onze stoel om naar de ander toe te gaan. We zullen uit onze comfortzone moeten komen. Als we anderen tot een zegen willen zijn zullen we hen moeten ontmoeten en hen leren kennen.

Een naaste zijn

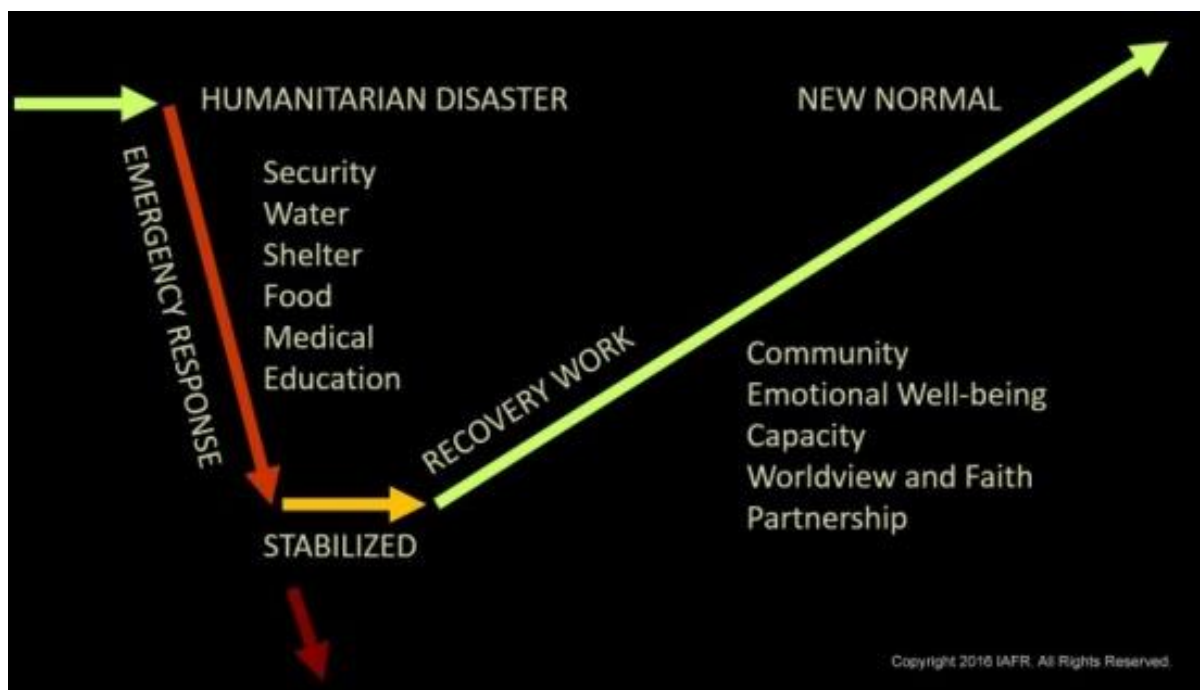
Het rapport Mapping Migration spreekt over de bijdrage van theologe Dorottya Nagy als het gaat over de theologie van migratie. (Jackson & Passarelli, 2016, p. 42) Nagy onderscheidt een 'niet-migrant theologie' (die gaat over immigratie, het bieden van gastvrijheid, opkomen voor gerechtigheid, de zwakken versterken en het verkennen van migratie als verschijnsel) en een 'migrant-theologie' (die autobiografisch is, de diaspora kent, de ervaring van marginalisering beschrijft, kijkt vanuit het perspectief van de vreemdeling en roept om een rechtvaardige behandeling). Bij Nagy staat centraal dat christenen geroepen zijn om een 'naaste' te zijn. (Nagy, 2009, p. 252) Ze roept dan ook op om een naaste te zijn voor de migrant en de dialoog met hen aan te gaan. Het is in deze dialoog dat de 'niet-migrant-theologie' en de 'migrant-theologie' elkaar vinden en versterken. Hoewel dit document geschreven is vanuit het niet-migrant standpunt, wil het een bijdrage leveren om met migranten in contact te komen en de dialoog met hen aan te gaan. De houding van het zijn van een naaste voor vreemdelingen en asielzoekers wordt ook duidelijk verwoord door de *Lausanne Movement* en de Wereldraad van kerken:

'...We encourage Christians in host nations which have immigrant communities of other religious backgrounds to bear counter-cultural witness to the love of Christ in deed and word, by obeying the extensive biblical commands to love the stranger, defend the cause of the foreigner, visit the prisoner, practice hospitality, build friendships, invite into our homes, and provide help and services.' (Leviticus 19:33-34; Deuteronomy 24:17; Ruth 2; Job 29:16; Matthew 25:35-36; Luke 10:25-37; 14:12-14; Romans 12:13; Hebrews 13:2-3; 1 Peter 4:9)' (Lausanne Movement, 2010, p. 206)

'...God's hospitality calls us to move beyond binary notions of culturally dominant groups as hosts and migrant and minority peoples as guests. Instead, in God's hospitality, God is host and we are all invited by the Spirit to participate with humility and mutuality in God's mission.' (Wereldraad van Kerken, 2013, p. 26)

Werken aan herstel

Hoe kunnen wij een zegen zijn voor de volken en een naaste zijn voor de vreemdelingen, vluchtelingen en asielzoekers om ons heen? Thomas Albinson, ambassadeur voor vluchtelingen en ontheemden namens de World Evangelical Alliance en voorzitter van de International Association For Refugees (IAFR) beschrijft de plek die christenen hebben als het gaat om het helpen van vluchtelingen. (Albinson, 2016) Als er in iemands leven een ramp gebeurt, zoals oorlog, honger of een meer persoonlijke situatie die er voor zorgt dat iemand moet vluchten, zijn het overheden of humanitaire organisaties die zorgen voor bescherming, onderdak, voedsel, kleding en medische zorg. Zij zijn erg goed in het voorzien in basisbehoeften en proberen de situatie te stabiliseren. Ze bieden noodhulp en een basisoplossing. Echter, de vluchteling heeft meer nodig dan dat. Bovendien bevinden vluchtelingen zich in een erg afhankelijke positie omdat zij altijd degenen zijn die ontvangen wat hen wordt toebedeeld. Wat een vluchteling echt nodig heeft om weer een normaal leven te kunnen leiden zijn mensen die investeren in het 'herstelwerk': gemeenschap, emotioneel welzijn, persoonlijke capaciteiten, wereldbeeld en geloof en mensen die samen met hen optrekken als partners en vrienden. Het is het langere proces van herstel waar overheden en humanitaire organisaties vaak niet aan toekomen, en waar de kerk een belangrijke plaats kan innemen. Als we spreken over asielzoekers en vluchtelingen zijn het voornamelijk deze gebieden waarin christenen in Vlaanderen de volken tot een zegen kunnen zijn. Christenen zijn als volgelingen van Jezus geroepen om hun leven te laten kenmerken door nederigheid, compassie, gerechtigheid en gastvrijheid. Het is onderdeel van onze christelijke roeping om om te zien naar onze naaste. Naast de hulp die de samenleving al biedt aan vluchtelingen kunnen christenen een extra bijdrage leveren in het doen van 'herstelwerk'. Het is daarom dat het voor christenen belangrijk is om contact te maken met vreemdelingen.

Figuur 3: Recovery Work. Geplaatst met toestemming van auteur Thomas Albinson na dit per e-mail van hem te hebben ontvangen.

Als we kijken naar de Vlaamse context zien we dat de overheid zorg draagt voor de basisbehoeften van asielzoekers, zoals onderdak, voedsel en kleding, medische zorg en bescherming. Omdat in deze behoeften wordt voorzien is het niet de primaire taak van christenen zich hierop te focussen, hoewel kleine bijdragen in sommige gevallen erg worden gewaardeerd. Missionair-diaconaal gezien moeten christenen in Vlaanderen zich daarom focussen op het ‘herstelwerk’ waar Albinson over spreekt. Gave Veste is hier ook van overtuigd en wil christenen motiveren juist hierin te investeren. Zij spoort christenen aan om relaties op te bouwen met asielzoekers, vriendschappen met hen te sluiten en hen gastvrij te ontvangen. Gave Veste gaat uit van een holistische missie en wil dat christenen asielzoekers bij staan in raad en daad. Nog duidelijker dan bij Albinson komt bij Gave Veste de missionaire focus naar voren, namelijk het evangelie van Jezus Christus doorgeven in woord en daad. Als wij de volken (vooral asielzoekers en vluchtelingen) tot een zegen willen zijn zullen we hen moeten leren kennen en de relatie met hen moeten aan gaan. De nieuwe aandacht voor discipelschap kan ons naar mijn mening helpen om goed zicht te krijgen op onze roeping richting vluchtelingen.

3.2 Discipelschap

Discipelschap is een term die vooral in de evangelisch-christelijke wereld veel gebruikt wordt. Dat komt omdat zij sterk verbonden is met de Angelsaksische wereld waarin de term ‘*discipleship*’ veel wordt gebruikt. (Stoppels, 2013, p. 15) De beweging ‘Nederland Zoekt’ zet bijvoorbeeld sterk in op het ontwikkelen van discipelschap door onder andere allerlei Engelstalige boeken over discipelschap te vertalen naar het Nederlands. Daaronder het boek ‘*Building a discipleship culture*’ van Mike Breen wat ik ook verwerkt heb in dit onderzoek. Ook in Vlaanderen is discipelschap op de kaart gezet. Zo heeft onder andere de Christelijke Gemeente Brugge vier sessies rondom discipelschap gehouden (Gibbor: Christelijke Gemeente Brugge, 2016), organiseert Jeugd Met Een Opdracht speciale discipelschapsavonden in Kortrijk (Youth With a Mission Kortrijk, 2016), heeft studentenorganisatie Ichtus Vlaanderen het doel studenten te vormen rondom discipelschap (Ichtus Vlaanderen) en schreef Maarten Hertoghs een korte serie over discipelschap voor de Evangelische Christengemeenten Vlaanderen (Evangelische Christengemeenten Vlaanderen, 2016).

Discipel is afkomstig van het Griekse woord *mathetes* en betekent letterlijk: leerling. (Breen & 3DM Team, 2014, p. 25) Discipelschap heeft alles te maken met het leerling zijn van Jezus. Discipelschap is een oefening. Het is meer dan de overdracht van kennis. De discipelen van Jezus trokken drie jaar lang met hem op. Ze leerden zijn persoon en zijn missie kennen en deden praktijkervaring op. Als leerlingen werden ze gevormd door Jezus zelf. Sake Stoppels omschrijft het leerling zijn als volgt: ··”Een *leerling van Jezus Christus is een mens die in de kracht van de heilige Geest en in verbondenheid met (de) kring(en) van andere leerlingen over de volle breedte van zijn of haar leven het verlangen heeft te leren leven in zijn spoor en zijn leven daadwerkelijk en duurzaam richt op het Rijk Gods zoals Jezus Christus dat belichaamde en verkondigde.*” (Stoppels, 2013, p. 73)

Discipelschap heeft dus alles te maken met het leven in het spoor van Jezus. Het heeft te maken met navolging. Wat is er eigenlijk bekend over hoe Jezus met vluchtelingen om ging

en hoe kunnen we daarin zijn spoor volgen? In de evangeliën komen we geen directe voorbeelden tegen waarbij Jezus om gaat met mensen die wij vandaag de dag als asielzoekers zouden bestempelen. Wel zien we dat hij omgaat met de buitenstaanders uit de samenleving. In Johannes 4 lezen we dat Jezus bij de waterput van Sichar een gesprek voert met een Samaritaanse vrouw en haar om water vraagt, iets dat de gemiddelde Jood nooit zou doen. In Markus 7 lezen we dat Jezus in de omgeving van Tyrus spreekt met een Griekse (Syro-Fenicische) vrouw en na lang aandringen haar dochter bevrijdt van een demon. Jezus maakt contact met vreemden en gaat het gesprek met hen aan. Hetzelfde doet hij bij andere mensen die in zijn tijd niet erg populair waren: corrupte tollenaars en zondige prostituees. Als we kijken naar hoe Jezus omgaat met deze mensen kunnen we daar van leren. Hij heeft geen veroordelende houding en gaat het contact niet uit de weg. Sterker nog: Hij toont compassie en neemt het voor hen op.

Uitnodigen om discipelen te worden

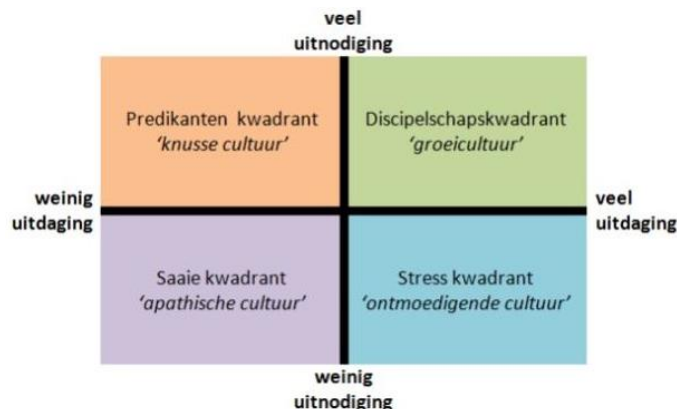
Het leren om te leven in het spoor van Jezus kost iets. Als leerlingen werden de discipelen gevormd door Jezus zelf. Ze kregen geen stoomcursus, maar een drie jaar lange praktijktraining, waarin ze het spoor van Jezus volgden. Om op die manier te leren kost tijd, energie en toewijding. Zonder toewijding worden zaken oppervlakkig. Pas als mensen zich toewijden gaat het geleerde leven en verleent een concept zin. (Stoppels, 2013, p. 71) Christelijke organisaties zoals Gave Veste zullen dan ook iets van de mensen moeten durven vragen. Daarbij staat niet in de eerste plaats de organisatie zelf centraal, maar hebben we het doel wat God met mensen heeft op het oog. Kerken en christelijke organisaties hebben de taak om anderen uit te nodigen om leerling te worden van Jezus. Het gaat dus in de eerste plaats om de gezindheid, niet om de activiteit. Het gaat over de bereidheid van mensen om Jezus' leerling te willen zijn. Welke invulling de leeractiviteit vervolgens in de praktijk krijgt is pas stap twee. De vraag naar toewijding bevindt zich in het spanningsveld van aantrekken en afstoten. Sommige mensen zullen er helemaal voor gaan, terwijl andere mensen afdruipten. Als Jezus vraagt om al zijn bezitten te verkopen en hem na te volgen, druipet de rijke jongeman snel af (Matt. 19:16-26). Blijkbaar was het Jezus er niet om te doen om zoveel mogelijk leerlingen te krijgen, maar investeerde hij in mensen die hem vol overgave en toewijding wouden volgen.

Discipelen maken

De literatuur over discipelschap gaat vooral over hoe je discipelen kunt maken. Hoe kun je leerlingen maken die leren om in navolging van Jezus hun leven in te richten? Veel christelijke leiders zijn opgeleid om organisaties en kerken op te bouwen. Ze weten hoe ze vrijwilligers moeten werven, de organisatie moeten inrichten en structureren, of kunnen goed preken. Maar ze zijn vaak niet getraind om discipelen te maken. Daarin schuilt een gevaar. Als je vooral bekeerlingen, vrijwilligers of budgetten telt, dan tel je niet wat Jezus telde, en je telt niet wat de wereld zal veranderen: discipelen. (Breen & 3DM Team, 2014, p. 17) Volgens Mike Breen zit de kern van discipelschap in twee vragen: Wat maakt God mij duidelijk en wat ga ik als reactie hierop doen? (Breen & 3DM Team, 2014, p. 7) Discipelschap kan dus nooit een theoretisch verhaal zijn, maar heeft impact op het praktische leven van alle dag. Jezus wil een impact maken op het leven van mensen die hem volgen. Als we kijken hoe Jezus discipelen maakte zien we dat hij mensen uitnodigt tot een intieme relatie met hem en hen tegelijkertijd uitdaagt als het gaat om hun foute

of ongezonde gedrag.

In de kern gaat christelijke leiderschap over een uitnodiging tot relatie en een uitdaging om te veranderen. (Breen & 3DM Team, 2014, pp. 20-21)

Figuur 4: Discipelschapskwadrant, Mike Breen & 3DM

In het discipelschapskwadrant van Mike Breen wordt de verhouding weergegeven tussen uitnodiging en uitdaging. Als er veel uitdaging en veel uitnodiging is dan is er groeicultuur waarin discipelen kunnen groeien. Bij veel uitdaging, maar weinig uitnodiging ontstaat een ontmoedigende cultuur en is er veel stress. Bij weinig uitnodiging en weinig uitdaging gebeurt er eigenlijk niets. Het is een saaie en apathische cultuur. Bij een situatie waar veel uitnodiging, maar weinig uitdaging is ontstaat een knusse en gezellige cultuur. Als een kerk of organisatie wil werken aan discipelschap zal er veel uitnodiging en veel uitdaging moeten zijn.

Bij het discipelschapskwadrant, waarbij mensen veel worden uitgedaagd en veel worden uitgenodigd, ligt de nadruk op relaties en niet op programma's. Programma's zijn te veel op informatie of kennis gericht. Ze gaan er van uit dat als iemand voldoende kennis heeft dat automatisch zal leiden tot verandering. Maar veel kennis zorgt niet persé voor een goede manier van leven. Woorden zijn nog geen daden. Het is belangrijk om in een groep/gemeenschap samen te praten over wat de opgedane kennis en informatie nu daadwerkelijk betekent voor de praktijk. Wat kunnen we hier mee? Daarnaast hebben programma's vaak een vaste vorm, maar we kunnen niet verwachten dat als we mensen in een programma stoppen ze er als discipelen uit zullen komen. Het zal tijd en persoonlijke aandacht kosten. Is het wel realistisch dat iedereen in hetzelfde tempo leert en groeit? Ieder individu is uniek en het vormen van mensen vraagt om een aanpak op maat. Programma's verwerken ook weinig verantwoordelijkheid. Wie is je partner na het volgen van de cursus om je scherp te houden en je te helpen om bepaalde doelen te bereiken? (Odgen , 2003, pp. 42-45)

Al te vaak worden programma's gebruikt om te proberen personen te winnen om bepaalde plaatsen op te vullen. Wat vaak gebeurt is dat de mensen die al actief zijn er nog een taak bijnemen en is het lastig om daadwerkelijk nieuwe mensen in te schakelen. Men denkt dat als het programma goed in elkaar zit de mensen vanzelf actief zullen worden en het geleerde in de praktijk zullen brengen.

De prioriteit van relaties wordt echter uit het oog verloren als men werkt met een dergelijk model. Er is niets mis met programma's en cursussen, zolang ze maar

plaatshebben in een relationele setting. We moeten investeren in relaties en samen tijd doorbrengen. Dat betekent niet dat er geen enkel programma mag zijn, maar vooral de relatie moet centraal staan.

Bij het werken aan relaties staat intimiteit centraal, terwijl bij programma's de focus ligt op informatie. Daarnaast zorgt de focus op relatie voor ruimte voor het individuele tempo van een persoon, in plaats van alles en iedereen te synchroniseren. Bij een relationele manier van leren ligt de focus op levensverandering, terwijl bij programma's de focus vaak ligt op de inhoud van het programma. Een relationele focus kost meer tijd. Er wordt langzaam, maar stevig gebouwd. (Odgen , 2003, p. 129)

Hoe wij leren

Volgens Breen zijn er drie manieren waarop wij leren: leren door instructie, praktisch leren en natuurlijk leren. We leren het beste als deze drie manieren gecombineerd worden. (Breen & 3DM Team, 2014, p. 25)

Leren door instructie is leren op een manier zoals in een schoolklas, waarin informatie wordt overgedragen van de leraar op de leerling. De focus ligt op het doorgeven van feiten, gedachten, processen en informatie. Nadeel: Enkel kennen van theorie is niet genoeg. Er is geen praktijkervaring.

Bij Praktisch leren kijk je de kunst af bij iemand die al vergevorderd is en krijg je de kans om het zelf te proberen. Je moet oefenen. De leraar moet hier vooral investeren: het kost tijd, energie en vaardigheid.

Bij Natuurlijk leren gaat iemand op in een nieuwe omgeving of cultuur en leert intuïtief door wat hij ziet en ervaart. Hierbij ligt de focus op onderdompeling. Net zoals kleuters leren praten zonder les. Dit werkt alleen in een gemeenschap waar mensen echt vaardig zijn in iets. Een peuter leert niet om de taal te spreken als hij enkel samen is met andere peuters.

Jezus gebruikte alle manieren van leren bij het trainen van zijn discipelen. Hij gaf onderwijs, zond zijn discipelen op stage en hielp hen als het niet lukte (Markus 9:17-29). Door voortdurend met zijn leerlingen op te trekken werden ze ondergedompeld in Jezus' manier van leven. Odgen beschrijft welke strategie Jezus gebruikte bij het maken van discipelen en onderscheidt hierin vier fasen. (Odgen , 2003, p. 82) In fase 1 geeft Jezus zelf het voorbeeld. Hij geeft zijn leerlingen informatie over wie hij is. (Markus 1-3) In fase 2 probeert Jezus het publiek en instrueert zijn discipelen apart van de menigte om hun wereldbeeld bij te stellen. (bijv. Markus 8: Wie denken jullie dat ik ben?). In fase 3 zend Jezus zijn discipelen op stage en pas in fase 4 zend hij hen de wereld in terwijl hij voor hen blijft bidden.

Als we goed naar deze fasen kijken kunnen we hier een bepaalde patroon in ontdekken. Dit patroon is ook voor ons bruikbaar. Breen en het 3DM team beschrijven hoe wij ook vandaag nog deze fasen kunnen gebruiken bij discipelschap. (Breen & 3DM Team, 2014, pp. 105-121)

Fase 1: Ik doe, jij observeert.

De leider is directief en geeft veel aansturing. Hij geeft het goede voorbeeld, maar weinig uitleg en gesprek. De leerling is vol vertrouwen, maar onbekwaam en heeft veel enthousiasme en vertrouwen, maar weinig ervaring en competenties.

Fase 2: Ik doe, jij helpt.

De leider is een visionair/coach en geeft veel sturing, gesprek, voorbeeld en aansprakelijkheid. De leerling is angstig en onbekwaam. Hij heeft weinig enthousiasme, vertrouwen, ervaring en competenties.

Fase 3: Jij doet, ik help.

De leider is pastoraal. Hij geeft minder sturing, en gesprek en heeft nog steeds veel aansprakelijkheid. De leerling groeit in vertrouwen. Zijn enthousiasme neemt weer toe, zijn ervaring en competenties groeien en is zijn vertrouwen wisselend.

Fase 4: Jij doet, ik observeer.

De leider delegeert. Hij geeft weinig sturing en weinig voorbeeld, maar geeft veel uitleg. De leerling heeft het einde in zicht. Hij heeft veel enthousiasme, vertrouwen, ervaring en competentie.

	Voorafgaand	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4
Jezus' rol	Degene die uitnodigt	Het levende voorbeeld	De provocerende leraar	De ondersteunende coach	De ultieme delegerende
Rol van de discipelen	Zoekenden	Observanten en imitators	Studenten en vragenstellers	Korte-termijn zendelingen (stage)	Apostelen
Mate van bereidheid	Hongerig om er achter te komen of Jezus de langverwachte Messias is.	Bereid om Jezus persoon en missie te observeren	Klaar om samen te werken met Jezus en zich in het publiek met hem te identificeren	Klaar om de autoriteit van Jezus werk door hen heen uit te proberen	Klaar om de volledige verantwoordelijkheid voor het maken van nieuwe discipelen op zich te nemen
Sleutelvragen	Is Jezus de Messias?	Wie is Jezus, en wat is zijn bediening en missie?	Wat kost het om Jezus te volgen?	Zal de kracht van Jezus door ons heen werken als we beginnen met onze bediening?	Zal ik mijn gehele leven aan de missie van het maken van discipelen geven?

Tabel 7: Jezus voorbereidende toerustingsmodel. (Overgenomen uit Transforming Discipleship p.82)

Het wordt steeds duidelijker dat kerken of organisaties die discipelen willen maken en een transformatie willen brengen in het leven van christenen dit niet kunnen bereiken met enkel een programma met informatieoverdracht. Naast het overdragen van informatie zijn ook de praktijk en een stapsgewijze begeleiding van groot belang. Het maken van discipelen is een proces waar tijd voor nodig is en waarin geïnvesteerd moet worden in relaties.

3.3 Conclusie

Het woord asielzoeker komt in de Bijbel niet voor. Wel wordt er gesproken over vreemdelingen. Het blijkt dat de vreemdelingen bijzondere aandacht verdienen en een bijzondere plek hebben in Gods hart. In de Oudtestamentische wetten krijgen zij extra aandacht en bescherming als het gaat om zaken als voedsel en kleding. Israël mocht de vreemdelingen niet uitbuiten en moest voldoende voedsel langs de randen van het land

laten staan zodat de vreemdelingen, samen met de weduwen, wezen en andere mensen uit de onderkant van de samenleving dit konden gebruiken om in hun voedsel te voorzien. In de Psalmen lezen we dat God de vreemdelingen beschermt en meerdere malen worden de Israëlieten er aan herinnerd dat ze ooit zelf vreemdelingen zijn geweest in Egypte. Vandaag de dag is het verhaal van de kerken in Europa ook een verhaal dat begint met vreemdelingen. Migratie heeft altijd een plek gehad binnen onze kerkgemeenschappen, omdat kerken in Europa gesticht zijn door theologen, zendelingen en kerkleiders uit andere landen en continenten. Het is onder andere vanuit deze herinnering dat ook wij vandaag de vreemdelingen gastvrij moeten ontvangen. Jezus zelf identificeert zich met vreemdelingen en hierdoor krijgt het dienen van hen een diepe spirituele dimensie.

Vanuit het Abrahamitisch verbond zijn we geroepen om een zegen te zijn voor de volken. In Christus zij wij allen nakomelingen van Abraham en delen daarmee in zijn opdracht om deze zegen te verspreiden. We kunnen daarin Abrahams voorbeeld nemen door te luisteren naar God en op hem te vertrouwen. We moeten daarvoor uit onze comfort zone stappen en stappen zetten. Net zoals Abraham gastvrij was voor zijn bezoekers zijn ook wij geroepen tot gastvrijheid. Als wij anderen tot een zegen willen zijn en hen gastvrij willen ontvangen zullen we hen moeten ontmoeten en leren kennen. We moeten een naaste worden. De plek die christenen hebben in relatie tot vluchtelingen is die van werken aan herstel. De overheid zorgt voor de basisvoorzieningen zoals onderdak en voedsel. Christenen moeten zich focussen om mensen weer een normaal leven te geven waarin ze onderdeel zijn van een gemeenschap, er wordt omgezien naar hun emotioneel welzijn, hun capaciteiten worden gestimuleerd en gebruikt, ze geholpen worden in geloof en vriendschap, en het evangelie van Jezus Christus aan hen bekend gemaakt wordt, zodat ze daadwerkelijk thuis mogen komen in de veilige vesting van God.

Discipelschap is het leerling zijn van Jezus en gaat over leven in navolging van Hem. Jezus zelf doorbreekt sociale en etnische grenzen. Zo spreekt hij met Samaritaanse en Griekse vrouwen en kijkt hij om naar de verdrukten. Jezus trainde bovendien zijn leerlingen om te leven op de manier zoals hij deed. Jezus maakte discipelen. Als we kijken naar hoe Hij dit deed dan zien we dat hij hen uitnodigt tot een relatie met hem en hen uitdaagt om hun leven te beteren. Deze twee componenten zijn essentieel voor discipelschap en moeten in goede balans zijn.

Het uitnodigen van mensen in een relatie is van groot belang. Vaak zien we dat kerken of christelijke organisaties een mooi programma aanbieden, maar weinig aandacht besteden aan de relatie met de vrijwilligers of cursisten. Als je echt discipelen wilt maken en levens wilt transformeren is relatie het sleutelbegrip.

Verder zien we dat Jezus gebruikt maakt van verschillende methoden om zijn discipelen iets te leren. Hij gebruikt zowel theorie, praktijk en een complete onderdompeling om zijn discipelen datgene te leren wat hij belangrijk voor hen acht. Hij doorloopt ook verschillende fasen waarbij de rollen verschuiven. Waar hij in het begin vooral uitleg geeft en het voor doet, krijgen de discipelen steeds meer verantwoordelijkheid om dingen zelfstandig te doen. Maar dat gaat uiteraard niet in een kort tijds bestek.

4. Resultaten diepte-interviews

Naast de resultaten die voortkomen uit literatuurstudie zijn ook de resultaten uit de diepte-interviews van groot belang. Tijdens de onderzoeksperiode zijn 10 ex-cursisten geïnterviewd. In deze diepte-interviews werden zij gevraagd hun mening te geven over de cursus Kerk & Vluchteling en te vertellen welke factoren voor hen belangrijk waren om na het volgen van de cursus Kerk & Vluchteling wel of niet aan de slag te gaan en contact te maken met asielzoekers. Ook gaven zij hun mening over wat Gave Veste kan verbeteren om cursisten meer te stimuleren om contact met asielzoekers te maken.

Voor het interviewschema verwijst ik naar het verantwoordingsdocument in bijlage 2. De complete interviews per persoon vindt u in bijlage 5 tot 14.

In dit hoofdstuk staan de deelvragen centraal:

- 3. Wie nemen er deel aan de cursus Kerk & Vluchteling en wat zijn hun motieven?*
 - a. Hoe groot is de deze groep en wat zijn haar kenmerken?*
 - b. Wat zijn de beweegredenen van deze groep?*
 - c. Wat is de beginsituatie van deze groep?*
 - d. Wat zijn de verwachtingen van deze groep?*
- 4. Hoe ervaren de cursisten de cursus Kerk & Vluchteling?*
 - a. Vinden de cursisten dat voldoende informatie en kennis over het thema ontvangen? (weten)*
 - b. Vinden de cursisten dat de cursus aansluit bij hun motieven, behoeften en overtuigingen? (willen)*
 - c. Waarom helpt deze cursus de cursisten wel/niet in het contact maken met asielzoekers? (doen)*
- 5. Wat zijn beweegredenen voor cursisten om na het volgen van de cursus Kerk & Vluchteling en wel of geen contact te leggen met asielzoekers.*
 - a. Wat is de invloed van de Vlaamse cultuur op het leggen van contact met asielzoekers?*
 - b. Wat is voor Vlamingen motiverend en wat is demotiverend in het contact leggen met asielzoekers?*
 - c. Welke belemmeringen ervaren cursisten in het contact leggen met asielzoekers?*
- 6. Wat kan Gave Veste doen om de cursisten van de cursus Kerk & Vluchteling tijden en/of na het volgen van de cursus daadwerkelijk aan te zetten tot het maken van contact met asielzoekers?*

4.1 Deelnemers

Persoon 1

Persoon 1 is een vrouw van middelbare leeftijd. Ze lid van een kerk die is aangesloten bij de Evangelische Christengemeente Vlaanderen (ECV). Haar ouders hadden in de jaren '80 al contact met asielzoekers, maar zelf had ze nooit een hart voor deze mensen. Dat is pas gekomen toen ze leerde haken en van God de opdracht kreeg om sjaals te gaan haken. Ze wist niet wat de bedoeling was met deze sjaals, maar na dat er in de kerk een oproep werd gedaan om spullen te geven voor de tentenkampen in Calais en Duinkerken werd duidelijk dat de sjaals daar heen moesten. Via haar betrokkenheid bij een gebedshuis is er een groepje gestart die begon met bidden voor de vluchtelingenproblematiek en zich af vroeg wat zij als christenen hierin konden betekenen. Toen bekend werd dat Gave Veste de cursus Kerk & Vluchteling ging geven op een locatie in de buurt heeft persoon 1 met een aantal anderen uit de gebedsgroep de cursus gevolgd. Ze hoopte op de cursus theoretische achtergrondinformatie te krijgen, maar vooral ook praktische kennis op te kunnen doen. Persoon 1 vindt dat de cursus Kerk & Vluchteling veel informatie bevat. Zelf vindt ze dat interessant, maar ze denkt dat het anderen kan afschrikken. Bovendien gaat het erg snel. De Bijbelse visie op vluchtelingen mag wat haar betreft meer uit de verf komen en ook mag er meer praktijk in de cursus verwerkt worden. Het is belangrijk om asielzoekers tastbaar te maken en het allemaal dichterbij te laten komen. Nu blijft de cursus toch een beetje een 'ver van m'n bed show'. Gave Veste kan de drempels verlagen door een confrontatie met de realiteit te verzorgen. Zorg dat cursisten tijdens de cursus daadwerkelijk in contact komen met asielzoekers of een asielcentrum bezoeken. Dat voegt een ervaring toe. Na de cursus heeft persoon 1 zich aangemeld als vrijwilliger bij een asielcentrum in de buurt. Ondanks dat ze officieel niet over het geloof mag spreken, zal ze altijd antwoorden als mensen vragen stellen over haar geloof. Hiermee is het asielcentrum akkoord. Ze gaat nu elke week op maandag handwerken met dames die analfabeet zijn. De taalbarrière vindt ze erg lastig, maar probeert ze op te lossen door te praten met handen en voeten. Gave Veste zou na de cursus de groep cursisten moeten blijven opvolgen. Dat kan bijvoorbeeld door af en toe een ontmoeting te organiseren waarbij mensen die bezig zijn met asielzoekerswerk samen dingen bespreken: 'Even je verhaal kwijt kunnen, bemoedigen, en er daarna voor bidden.' Dat werkt motiverend. Ook zou Gave Veste de kerkleiders meer moeten benaderen en wakker maken voor dit werk. Als de oudsten er voor gaan, de volgt vaak de gemeente.

Persoon 2

Persoon 2 is man van middelbare leeftijd. Hij is lid van een kerk die is aangesloten bij het Verbond van Vlaamse Pinkstergemeenten (VVP). Zijn moeder woont in een rusthuis en haar eigen huis wordt verhuurd aan het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW), die er mannelijke vluchtelingen huisvest. Dit huis ligt op ongeveer 500 meter van het woonhuis van persoon 2. Voorafgaand aan de cursus had hij de vluchtelingen in het huis van zijn moeder wel eens gezien en zich voorgesteld, maar verder had hij niet echt contact met hen. Persoon 2 had op de cursus Kerk & Vluchteling verwacht om praktische tips te krijgen over hoe je nu echt contact kunt leggen met vluchtelingen en het gesprek met hen kunt aangaan. Hij is er namelijk van overtuigd dat er voor deze mensen iets gedaan moet worden en wil hen bereiken met het evangelie. Persoon 2 is over het algemeen tevreden over de cursus en heeft meer inzicht gekregen in de

vluchtelingenproblematiek, maar heeft niet geleerd wat hij hoopte te leren. Het is vooral veel theorie. Als op een cursusavond een asielzoeker zijn verhaal zou komen doen, is dat leuk en interessant, maar dan blijft alsnog de vraag staan wat je na de cursus moet gaan doen. Aan zijn motivatie ligt het niet, want hij wil graag iets doen. De cursus stimuleerde om contact te gaan maken met asielzoekers en gaf hem nog sterker de gedachte dat hij iets moest gaan doen, maar wist hij niet goed hoe hij dit moest aanpakken. Hij heeft met de hulp van iemand anders geprobeerd wat meer contact te zoeken met de mannen in het huis van zijn moeder, maar het taalverschil is erg moeilijk. Persoon 2 vindt het moeilijk om zelf het initiatief te nemen om iets te gaan doen met asielzoekers. Hij wil graag helpen, maar heeft daar tools voor nodig. Voor hem zou het goed werken als Gave Veste iets zou opzetten. Als Gave Veste het werk concreet maakt en zegt: 'Dit is wat we gaan doen' kunnen ze vervolgens mensen vragen voor een specifieke taak. Als Gave Veste deze eerste stap zet kan hij meelopen. Hij wil graag de kar helpen duwen, maar niet de kar trekken. Als Gave Veste het op de rails zet dan kunnen ze als het goed werkt het na een tijdje misschien loslaten.

Persoon 3

Persoon 3 is een gepensioneerde vrouw. Ze is lid van een kerk die is aangesloten bij de Evangelische Christengemeenten Vlaanderen (ECV). Voordat zij deelnam aan de cursus had ze al contact met vluchtelingen. Al in 1999 met asielzoekers uit Rusland en later met een Iraans gezin. Beide keren is ze via een 'christen zus' met deze mensen in contact gekomen. Ze heeft een passie voor de medemens en voelt dat ze de tijd die God haar geeft moet invullen op een manier die God welgevallig is. Ze wil meegaan in de wil van de Heer. Persoon 3 had verwacht om op de cursus Kerk & Vluchteling meer te leren over de islam en contacten met moslims. Persoon 3 is positief over de cursus Kerk & Vluchteling. Er komt een stuk theorie aan te pas, maar dat is belangrijk om te weten. Ook heeft ze een overzicht gekregen van wat er kan gebeuren en wat er nodig is als het gaat om christelijk werk onder asielzoekers. De cursus is een stimulans om aan de slag te gaan, maar natuurlijk kan Gave Veste niemand dwingen en zal het van de cursisten zelf afhangen. Er zou meer praktijk in de cursus verwerkt mogen worden, bijvoorbeeld een bezoek aan een asielcentrum. Na het volgen van de cursus heeft persoon 3 gewacht tot ze klaar was met werken. Vervolgens heeft ze zich aangesloten bij een bestaande groep die actief is in het asielcentrum en doet ze nu elke maand mee aan een spelletjesavond. Daarnaast heeft ze ook persoonlijk contact met enkele asielzoekers, vooral Eritreeërs. Gave Veste zou na de cursus betrokken kunnen blijven door bijvoorbeeld elke 3 maanden een ontmoeting te organiseren waar je dingen kwijt kunt en samen dingen kunt delen en er voor bidden. Je hebt dan herkenningen met mensen die voor dezelfde problemen en uitdagingen staan. Ook kan Gave Veste proberen om de kerkleiders meer te stimuleren voor dit werk.

Persoon 4

Persoon 4 is een man van tussen de 30 en 40 jaar oud en is lid van een internationale kerk die niet is aangesloten bij een bestaand kerkverband. Voorafgaand aan de cursus had hij geen contact met asielzoekers. Wel is hij bewogen met hen en wil hij hen graag helpen. Hij nam vooral deel aan de cursus om meer op de hoogte te raken van Gave Veste als organisatie en wilde hij weten wat het vrijwilligerswerk met asielzoekers precies inhoudt. Hij hoopte op de cursus meer te leren over Gods visie op vluchtelingen en een duwtje in de rug te krijgen om aan de slag te gaan. De cursus stimuleerde hem om aan de slag te gaan

en wees hem ook op zijn christelijke verantwoordelijkheid, maar uiteindelijk heeft hij geen contact gemaakt met asielzoekers. Persoon 4 heeft veel geleerd van de praktijkvoorbeelden die de cursusleiders aanreikten. Hij vindt het jammer dat hij op de cursus geen asielzoekers gezien of gesproken heeft. Juist een dergelijk ervaring kan een brug vormen bij een eerste stap naar het asielcentrum. De cursus zelf is erg goed, maar na de cursus loopt het een beetje minder. Hoewel er asielzoekers in de buurt wonen vindt persoon 4 het moeilijk om op individuele basis contact met hen te maken. Wel heeft hij contact gezocht met andere christenen die al actief bezig zijn. Gave Veste zou meer moeten helpen om het eerste contact te maken met een asielcentrum of asielzoekers. Dat maakt de stap kleiner. Dat kan door iets te organiseren in een asielcentrum, zodat cursisten zich daarbij kunnen aansluiten. Gave Veste moet meer de brug slaan tussen de cursisten en het asielcentrum.

Persoon 5

Persoon 5 is een man van middelbare leeftijd en is lid van een Vrije Evangelische Gemeente. Voorafgaand aan de cursus had hij nog geen contact met vluchtelingen. Wel wilde hij graag Gods Woord overbrengen. Hij nam dan ook deel aan de cursus Kerk & Vluchteling om te leren hoe hij over de Heere Jezus kon spreken met asielzoekers, vooral met moslims, en hoe hij met deze mensen moet om gaan. De cursus bevat veel informatie, maar ook praktische verhalen en filmpjes. Op de cursus heeft hij zeer goede tips en tools gekregen om in de praktijk te gebruiken. De cursus gaf hem een bepaalde 'injectie' om er voor te gaan en het geleerde in de praktijk te brengen. Helaas heeft hij op de cursus geen asielzoekers gezien. Dat zou wel helpen om te beseffen dat de asielzoeker ook gewoon een mens is en het kan anderen overtuigen om ook aan de slag te gaan. Via een kennis is hij betrokken geraakt bij een asielcentrum in de buurt. Daar hebben ze animatie verzorgd en een aantal contacten gelegd. De asielzoekers vonden het wel tof dat zij daar kwamen, maar toen ze over het geloof gingen spreken begon het af te zwakken. Ze hebben ook geprobeerd kleine Bijbeltjes uit te delen, maar dat mocht niet van het centrum. Persoon 5 vindt het demotiverend dat je door het asielcentrum wordt tegengehouden om tot je doel te komen. Je mag niet spreken over het geloof, maar dat is eigenlijk wat je wilt doen. Later zijn de contacten verwaterd en op dit moment heeft persoon 5 geen contact met asielzoekers.

Persoon 6

Persoon 6 is een echtpaar van tegen de 60 jaar oud. Ze zijn aangesloten bij een Vrije Evangelische Gemeente. Voordat zij deelnamen aan de cursus waren zij al bezig met het vluchtelingthema. In de gemeente was een werkgroep ontstaan die nadacht wat de gemeente kon betekenen voor vluchtelingen en de mogelijkheden voor opvang in het kerkgebouw bekeek. Het idee ontstond om Gave Veste te betrekken en een cursus te volgen. Dit echtpaar had geen duidelijke verwachtingen van de cursus, maar zij hoopten iets op te steken van de expertise van Gave Veste. De cursus was een stimulans om verder aan de slag te gaan. Voor hen beiden speelt voornamelijk de Bijbelse roeping om naar de vluchtelingen om te zien een belangrijke rol, misschien zelfs meer dan dat ze zelf echt een hart hebben voor deze mensen. De eerste cursusavond was iets minder aansprekend, maar over het algemeen zijn ze tevreden over de cursus. De realiteitszin die Gave Veste heeft (bijv. Dat terugkeer soms ook een optie is) wordt gewaardeerd. Hoewel zij zelf op de cursus geen asielzoekers gezien hebben is volgens hen een ontmoeting met asielzoekers

tijdens de cursus altijd goed om er bij te hebben. Een extra activiteit als afsluiting van de cursus vinden ze mooi. Na de cursus is de werkgroep ontbonden. Nu zijn ze op meer persoonlijke basis betrokken bij een klein aantal vluchtelingen bij hen in de buurt.

Persoon 7

Persoon 7 is een man van rond de 50 en is lid van een kerk die is aangesloten bij de Evangelische Christengemeenten Vlaanderen (ECV). Voorafgaand aan de cursus was hij niet echt bezig met het thema vluchtelingen. Wel had hij veel negatie vooroordelen over vluchtelingen, maar wist dat die vooroordelen als christen eigenlijk niet konden. Persoon 7 nam deel aan de cursus Kerk & Vluchteling uit algemene interesse om nieuwe dingen te leren. Persoon 7 is zeer positief over de cursus. De cursus heeft zijn vooroordelen helemaal weggenomen en hij beseft nu dat asielzoekers eigenlijk al heel veel moeten achterlaten, voordat ze hierheen komen. Na de cursus heeft persoon 7 geen contact gezocht met vluchtelingen. Hij had last van drempelvrees en had er ook nog niet direct behoefte aan. Wel is hij twee jaar contactpersoon geweest bij Gave Veste voor de kinderkampen. De cursus bestond voornamelijk uit informatie en er was weinig praktijk. Op de cursus heeft hij geen asielzoekers gezien of gesproken. Dat zou wel goed geweest zijn, om te zien hoe het in de praktijk werkt en het maakt de drempel om naar een asielcentrum toe te gaan en iets te gaan doen kleiner. Op die manier kan Gave Veste de brug bouwen tussen christenen en vluchtelingen en tussen theorie en praktijk.

Persoon 8

Persoon 8 is een echtpaar van beiden 61 jaar oud. Zij zijn actief in evangelisch-charismatisch Vlaanderen, maar zijn geen lid van een kerngenootschap. Eén van hen werd sterk bepaald bij de vluchtelingenstroom uit Syrië en ervoer een diepe bewogenheid. Na gebed en een bezoek aan een tentenkamp met vluchtelingen in Brussel heeft God haar duidelijk gemaakt contact op te nemen met bepaalde personen die haar weer in contact brachten met Gave Veste. Beiden hadden voorafgaand aan de cursus geen contact met vluchtelingen. De cursus hebben ze als goed ervaren. Ze hebben veel belangrijke achtergrondinformatie gekregen en het praktisch getuigenis van een Vlaamse vrouw die betrokken is bij asielzoekers waarderen zij enorm. Ook gaf de cursus praktische tips over het omgaan met mensen uit een andere cultuur. Er mag in de cursus meer aandacht komen voor het groepsproces, dat was nu vrij weinig. Verder zou er een soort afterparty moeten komen na de cursus, waar mensen hun ervaringen kunnen delen en samen kunnen bidden. Op dit moment hebben ze contact met verschillende asielzoekers bij hen in de buurt en ervaren dit contact als zeer waardevol.

Persoon 9

Persoon 9 is een vrouw van rond de 50 en is lid van een kerk die is aangesloten bij de Evangelische Christengemeenten Vlaanderen (ECV). Voorafgaand aan de cursus kende ze al vluchtelingen via de voedselbedeling waarbij ze betrokken is. Op de cursus had ze verwacht meer te leren over hoe je met vluchtelingen (vooral moslims) om moet gaan. Ze is positief over de cursus en heeft veel geleerd. Ook het bezoek aan een asielcentrum was voor haar heel bijzonder. Tijdens de cursus kreeg ze allerlei ideeën om in de praktijk aan de slag te gaan met vluchtelingen, maar ze wist na de cursus niet goed hoe ze dit vorm moest geven. Ze durfde in de praktijk niet individueel de stap te zetten. Ze zegt dat als er iemand anders geweest was om mee samen te werken, ze deze stap wel gezet zou hebben.

Ze kende de andere mensen van de groep niet goed genoeg om samen iets mee te ondernemen. Gave Veste kan de stap naar de praktijk een stuk kleiner maken door zelf iets te organiseren met cursisten en asielzoekers, zoals een fancy fair of een maaltijd. Ook zou Gave Veste tijdens de cursus de cursisten kunnen vragen waar ze staan in het proces en wat ze nodig zouden hebben om aan de slag te gaan en contact te maken met asielzoekers. Op dit moment heeft persoon 9 geen contact met asielzoekers.

Persoon 10

Persoon 10 is een jonge dame van tussen de 20 en 30 jaar oud en is betrokken bij een niet-denominale pinkstergemeente. Voorafgaand aan de cursus had ze al veel contact met asielzoekers, vooral via haar werk en stage. Haar precieze verwachtingen van de cursus weet ze niet meer zo goed en tijdens de cursus ontving ze vooral informatie die voor haar al bekend was. Op het moment dat ze aan de cursus begon was ze heel enthousiast om een buddy te zijn voor een vluchteling. Maar op de cursus kreeg ze te horen dat ze gewoon zelf naar een asielcentrum toe moest gaan en contact moest opnemen. Dat was niet wat ze had verwacht. Ook was de cursus enkel theorie en eigenlijk geen praktijk. Dat vond ze jammer. Een ontmoeting met een asielzoeker tijdens de cursus zou een ervaring toevoegen. Iets dat beter blijft hangen en het kan voor sommige mensen ook helpen om de angst weg te nemen. Tussen de cursus en het eerste persoonlijke contact met een vluchteling via Gave Veste zat ruim een jaar tijd. Gave Veste moet kort op de bal spelen en enthousiaste cursisten gelijk helpen om aan de slag te gaan. Als Gave Veste zelf de brug bouwt tussen cursisten en asielzoekers zullen meer mensen sneller aan de slag gaan.

4.2 De cursus: Goede theorie, weinig praktijk.

Over het algemeen zijn de cursisten tevreden over de informatie uit de cursus Kerk & Vluchteling en ontvangen zij informatie die ze verwacht hadden te ontvangen. De theorie is helder en duidelijk en geeft inzicht in de actuele asielproblematiek. Ook worden in de cursus de christelijke waarden en verantwoordelijkheden goed belicht. Acht mensen geven aan dat de cursus goede achtergrondinformatie bevat. Acht mensen geven ook aan dat de cursus tools & tips geeft voor de praktijk. De cursus gaat in op interculturele communicatie en hoe je het beste om gaat met vluchtelingen. De voorbeelden die de cursusleiders en andere vrijwilligers geven, het kijken van filmpjes en het bezoeken van een asielcentrum (Dit gebeurde slechts bij één van de 10 deelnemers) worden erg gewaardeerd. De cursisten ervaren dit als een stimulans om aan de slag te gaan.

De informatie die de cursisten op de cursus Kerk & Vluchteling ontvangen is zeer goed, maar helpt niet altijd om ook daadwerkelijk contact te maken met asielzoekers. Vijf mensen geven aan dat de cursus juist te veel gericht is op de theorie. Vooral de vrij uitgebreide behandeling van de asielprocedure vindt men niet zo relevant en de grote hoeveelheid theorie kan cursisten zelfs afschrikken. Het praktische gedeelte wordt gemist en de cursus blijft vooral op papier. Vijf mensen geven aan dat er meer praktijk in de cursus verwerkt zou moeten worden. Ook ontbreekt de ervaring van het ontmoeten van asielzoekers. Negen mensen geven aan tijdens de cursus geen asielzoeker te hebben gezien of gesproken en vinden dat jammer. Het zou een ervaring toevoegen die niet snel vergeten wordt en een ontmoeting kan angst overwinnen. Twee mensen geven aan dat er in de

cursus te weinig aandacht is voor het groepsproces. Er was niet voldoende tijd om samen te praten en onderling contact te maken. Op die manier is het moeilijker om een aanknopingspunt te vinden om samen iets te gaan ondernemen.

4.3 Na de cursus: Drempelvrees

Cursisten durven niet altijd contact te maken met asielzoekers. Voor cursisten is het moeilijk om na de cursus zelfstandig verder te gaan en zelf het eerste contact met asielzoekers te maken. Zes deelnemers geven aan dat zij deze stap naar de praktijk niet zelf durven zetten. Zij verwachtten na de cursus een vervolgstap vanuit Gave Veste, maar die kwam niet. De drempel die cursisten ervaren om zelfstandig contact te maken met asielzoekers hangt volgens deelnemers samen met bepaalde aspecten van de Vlaamse cultuur. Vijf deelnemers geven aan dat Vlamingen afstandelijk/behoudend/terughoudend zijn. Er is veel angst voor het onbekende en Vlamingen zullen bijvoorbeeld niet zo snel iemand anders toelaten in hun gezin. Een Vlaming is voorzichtig en gesloten. Daardoor maakt hij moeilijker contact met vreemdelingen. Drie deelnemers geven ook aan dat Vlamingen niet graag initiatief nemen. Een Vlaming wil wel meewerken of meehelpen, maar niet helemaal zelf iets starten. Buitenom het eigen huisje, tuintje en gezin toont de Vlaming weinig initiatief. Of zoals een van de Vlaamse deelnemers het verwoordde: *‘Vlamingen zijn volgers, geen trekkers’*.

Een andere belemmering in het contact met asielzoekers is de taalbarrière. Zes mensen geven aan dit als een probleem te ervaren. Doordat men niet dezelfde taal spreekt is communicatie soms moeilijk of bijna niet mogelijk. Daarnaast geven twee mensen aan dat over het geloof praten erg moeilijk is. Niet alle asielzoekers staan daar open voor. Bovendien vormt het asielcentrum zelf een belemmering om dit te doen, omdat het verboden is dit op het centrum te doen. Verder zijn er soms persoonlijke belemmeringen zoals een echtgenoot die geen christen is of een gebrek aan tijd.

4.4 Gave Veste als brug

Volgens deelnemers moet Gave Veste de drempel kleiner maken om in de praktijk aan de slag te gaan. Dat kan zij doen door de brug te slaan tussen de cursus en de praktijksituatie van een asielzoeker. Het bouwen aan deze brug kan zowel tijdens als na de cursus gebeuren.

Tijdens de cursus

Er moet meer praktijk in de cursus Kerk & Vluchteling verwerkt worden en er moet meer ruimte komen om asielzoekers te ontmoeten. Zeven deelnemers geven aan dat de cursus meer tastbaar gemaakt kan worden door een ontmoeting met asielzoekers. Het zou een ervaring toevoegen die niet snel vergeten wordt en een ontmoeting kan angst overwinnen. Enkele deelnemers stellen voor samen met asielzoekers te eten. Dat is iets wat bij zowel de Vlaamse als de Oosterse culturen past en een ongedwongen sfeer biedt om elkaar te ontmoeten.

Verder is het belangrijk dat Gave Veste meer inzicht krijgt in de cursisten en daar op

inspeelt. Vijf mensen geven op verschillende manieren aan dat dit Gave Veste zou kunnen helpen. Gave Veste kan via er bijvoorbeeld via een gesprek achter komen waar de cursist staat en wat hij nodig zou hebben om na de cursus aan de slag te gaan. Bovendien geeft een dergelijk gesprek inzicht in de kwaliteiten en talenten van de cursist die ingezet zouden kunnen worden. Ook kan de inhoudt van de cursus op deze manier beter worden aangepast aan de cursisten.

Na de cursus

Cursisten zijn bereid iets te doen, maar durven niet zelf de stap naar de praktijk te zetten. Vijf deelnemers geven aan dat Gave Veste na de cursus zelf iets moet doen om cursisten te helpen om aan de slag te gaan en het eerste contact tot stand te brengen. Denk bijvoorbeeld aan het organiseren van een ontmoeting van cursisten en asielzoekers of het zelf opstarten van een activiteit op een asielcentrum en de cursisten uitnodigen om hieraan actief deel te nemen. Als Gave Veste een activiteit organiseert en cursisten vraagt een specifieke taak op zich te nemen geven deelnemers aan hieraan te willen meewerken. Drie deelnemers geven aan dat er na de cursus bijeenkomsten zouden moeten zijn voor gesprek en gebed. Het is voor hen belangrijk ervaringen samen te delen en deze samen in gebed bij God te brengen.

Twee deelnemers geven aan dat Gave Veste de kerkleiders meer moet motiveren voor het werk en dat er meer bekendheid moet worden gegeven aan het werk van Gave Veste.

4.5 Conclusie

Over het algemeen zijn cursisten tevreden over de kwaliteit van de informatie die zij ontvangen op de cursus Kerk & Vluchteling. Kwantitatief gezien is het echter wat veel. De uitgebreide behandeling van de asielprocedure mag worden ingekort.

Ook moet er meer aandacht komen voor de praktijk. Er is weinig ruimte voor praktische oefeningen, ervaring en ontmoeting. Zo is de cursus gericht op het maken van contact met asielzoekers, maar komt dit aspect onvoldoende terug in de cursus zelf. Slechts één persoon geeft aan tijdens de cursus samen met Gave Veste een asielzoekerscentrum te hebben bezocht. De andere deelnemers hebben tijdens de cursus geen contact gehad met asielzoekers.

De vele en goede informatie die de cursisten ontvangen helpt hen niet om de stap naar de praktijk te zetten en daadwerkelijk contact te maken met asielzoekers. Cursisten ervaren een bepaalde drempelvrees om na de cursus zelf de stap te zetten. Dat komt deels voort uit de Vlaamse cultuur. Deelnemers geven aan terughoudend te zijn en minder snel initiatief te nemen. Ze willen wel de kar helpen duwen, maar niet de kar trekken.

Deelnemers geven aan dat Gave Veste meer de brug moet slaan tussen de theorie en de praktijk door tijdens de cursus ontmoetingen met asielzoekers te organiseren. Na de cursus moet Gave Veste meer initiatief nemen om samen met de cursisten iets op te zetten waarbij cursisten zich kunnen aansluiten. Denk bijvoorbeeld aan een lokale werkgroep die activiteiten in een asielcentrum verzorgt of cursisten helpen bij het contact maken met asielzoekers in een LOI. Gave Veste moet daarin meer initiatief nemen. Ook ontmoetingen voor het delen van ervaringen en gebed worden erg gewaardeerd.

5. Conclusies en aanbevelingen

Met de beantwoording van de deelvragen aan de hand van literatuurstudie en de reacties die voortkomen uit de diepte-interviews komen we aan het einde van dit rapport. Bij de conclusies wil ik de verbinding maken tussen de theorie die voortkomt uit de literatuurstudie en de praktijk zoals die wordt weergegeven door de personen die deelnamen aan de interviews. Paragraaf 5.1 beschrijft drie belangrijke conclusies die voortkomen uit het onderzoek. Vervolgens wordt in paragraaf 5.2 de hoofdvraag beantwoord en geeft paragraaf 5.3 aanbevelingen die Gave Veste kunnen helpen om cursisten beter te motiveren om na het volgen van de cursus Kerk & Vluchteling daadwerkelijk het contact met asielzoekers te leggen.

5.1 Conclusies

1. Gave Veste houdt te weinig rekening met de Vlaamse culturele context

Vlamingen zijn sterk risico vermijdend. Dit blijkt uit het onderzoek van de Hofstede's en Minkov. De interviews bevestigen dat. Er is veel angst voor het onbekende en Vlamingen zijn voorzichtig en gesloten. Daardoor maakt een Vlaming moeilijk contact met vreemdelingen. Het feit dat Vlamingen sterk individueel zijn draagt er toe bij dat ze verantwoordelijkheid voor zichzelf nemen, maar zich weinig bezig houden met anderen.

Deelnemers geven ook aan dat Vlamingen niet graag initiatief nemen. Een Vlaming wil wel meewerken of meehelpen, maar niet helemaal zelf iets starten. Dit komt overeen met de dimensie van machtsafstand in de Vlaamse cultuur. Vlamingen hebben behoefte aan heldere instructies en een duidelijke taakverdeling die past bij het vrijwilligerstype van de dienstverlener. Ze verwachten concrete opdrachten te ontvangen en niet zelf het initiatief te moeten nemen. Gave Veste houdt hier volgens de cursisten niet genoeg rekening mee en verwacht dat cursisten na het volgen van de cursus zelf aan de slag gaan met het maken van contact met asielzoekers. Dit is niet realistisch.

2. De cursus Kerk & Vluchteling biedt onvoldoende aandacht aan de praktijk

Cursisten geven aan dat de cursus Kerk & Vluchteling veel theoretische informatie en weinig praktijk bevat. Hoewel er soms tijdens de cursus een asielcentrum wordt bezocht of een ontmoeting met een asielzoeker plaatsheeft, geven negen van de 10 deelnemers aan tijdens de cursus geen asielzoekers gezien of gesproken te hebben. Dat is erg jammer, omdat de hele cursus draait om het contact met deze doelgroep. Helaas blijft de cursus Kerk & Vluchteling vooral een cursus op papier.

De cursus is sterk gericht op het leren door instructies. Voor praktisch leren is weinig aandacht en van onderdompeling in de praktijk is al helemaal geen sprake. Jezus zelf gebruikte verschillende manieren. Hij gaf onderwijs, zond zijn discipelen op stage en hielp hen als het niet lukte (Markus 9:17-29) en door voortdurend met zijn leerlingen op te trekken werden ze ondergedompeld in Jezus' manier van leven. Zijn leerlingen werden voortdurend geconfronteerd met de praktijk. Gave Veste heeft onvoldoende aandacht voor

de verschillende manieren waarop wij leren. De cursus Kerk & Vluchteling blijft hierdoor te veel een theoretisch programma.

3. Gave Veste besteedt te weinig aandacht aan relatie en ontmoeting

Het geven van instructie en informatie is de manier van onderwijs waarbij relatie het minst centraal staat. Bij praktisch leren of een complete onderdompeling speelt de relatie tussen docent en leerling een grotere rol. De cursus Kerk & Vluchteling is te veel een theoretisch programma waarin weinig aandacht is voor relatie. Er is niets mis met programma's en cursussen, zolang ze maar plaatshebben in een relationele setting. Bij het werken aan relaties staat intimiteit centraal, terwijl bij programma's de focus ligt op informatie. Bij een relationele manier van leren ligt de focus op levensverandering, terwijl bij programma's de focus vaak ligt op de inhoud van het programma.

Het discipelschapskwadrant van Mike Breen spreekt over uitdaging en uitnodiging als twee belangrijke aspecten van goed discipelschap. Als we kijken naar het discipelschapskwadrant en dit toepassen op de cursus Kerk & Vluchteling dan zien we dat de cursus veel uitdaging, maar weinig uitnodiging biedt. Gave Veste heeft de verwachting dat cursisten na de cursus aan de slag gaan en het contact met asielzoekers gaan maken en probeert hen hierop voor te bereiden door middel van de cursus Kerk & Vluchteling. Tijdens de cursus ontvangen cursisten vooral veel informatie die hen zou moeten helpen in hun praktische contact met asielzoekers. Vooral op de laatste cursusavond wordt besproken wat cursisten allemaal zouden kunnen gaan doen. Er is van alles mogelijk en cursisten worden uitgedaagd en aangemoedigd zelf iets te gaan doen met asielzoekers en contact met hen te maken. Blijkbaar verwacht Gave Veste dat de cursus Kerk & Vluchteling zodanig stimuleert dat cursisten na het volgen van de cursus zelfstandig het contact met asielzoekers zullen maken. Gave Veste heeft het idee dat mensen na de cursus zelfredzaam moeten zijn en zelf verantwoordelijkheid hebben. Hoewel we dit niet kunnen ontkennen en Gave Veste niet alles kan doen, doet dit geen recht aan de complexiteit van het probleem. Deelnemers geven aan wel iets te willen doen, maar dat zij niet zelf de stap durven te zetten

Naast deze grote uitdaging om zelf het contact te maken met asielzoekers biedt Gave Veste weinig uitnodiging. Cursisten vallen na de cursus als het ware in een gat en zijn op zichzelf aangewezen, terwijl ze wachten op een vervolgstap van Gave Veste om samen aan de slag te gaan. Gave Veste nodigt cursisten te weinig uit in een relatie, terwijl cursisten wel te maken hebben met een grote uitdaging. Dit zorgt er voor dat cursisten in een stress-kwadrant belanden die ontmoedigend werkt. Er wordt veel van hen verwacht, maar er is niemand die hen helpt en samen met hen aan de slag gaat. Gave Veste zal cursisten meer moeten uitnodigen om samen, in de relatie tussen Gave Veste en cursisten, iets te gaan doen met asielzoekers.

5.2 Beantwoording hoofdvraag

‘Hoe kan Gave Veste de cursus Kerk & Vluchteling zodanig inrichten dat autochtone Vlaamse cursisten meer gemotiveerd raken om contact te maken met asielzoekers met het doel hen door dienst en getuigenis te bereiken met het evangelie van Jezus Christus?’

Gave Veste kan de autochtone Vlaamse cursisten die deelnemen aan de cursus Kerk & Vluchteling op meerdere manieren beter motiveren om contact te maken met asielzoekers met als doel hen door dienst en getuigenis te bereiken met het evangelie van Jezus Christus. De belangrijkste manier waarop Gave Veste dit kan doen wil ik samenvatten in één woord: relatie. Er moet meer aandacht worden besteed aan de relatie tussen Gave Veste en de cursisten, de relatie tussen cursisten en asielzoekers en de relatie tussen cursisten onderling.

De relatie tussen Gave Veste en cursisten

Discipelschap draait om relatie. Als Gave Veste echt discipelen wil maken en levens wil transformeren zal zij naast het uitdagen van cursisten om zelf contact te maken met asielzoekers, de cursisten ook moeten uitnodigen tot relatie. In plaats van het enkel overdragen van informatie zal Gave Veste oprechte interesse moeten tonen in de leefwereld van de cursisten. Wie zijn ze? Wat drijft hen? En vooral: Wat hebben zij nodig? Als Gave Veste de cursisten beter kent kan beter worden ingespeeld op de behoeften van de cursisten. Ook kunnen de unieke gaven en talenten van de cursisten op die manier meer naar voren komen en kan men kijken hoe deze kunnen worden ingezet in het werken met asielzoekers. Daarnaast moet Gave Veste ook na de cursus de relatie met de cursisten voortzetten. Cursisten geven aan niet zelf de stap te durven zetten en contact met asielzoekers te maken, maar zouden dit wel doen als Gave Veste hen daarin beter begeleidt en helpt. Samen en in relatie wordt eerder de stap naar de praktijk gezet.

De relatie tussen cursisten en asielzoekers

De cursus Kerk & Vluchteling draait om het maken van contact met asielzoekers, met het doel hen door dienst en getuigenis te bereiken met het evangelie van Jezus Christus. Het is daarom belangrijk dat ook in de cursus zelf dit contact al gemaakt wordt. Hierbij komt het praktisch leren meer aan bod. Het zal voor veel cursisten een eerste ontmoeting zijn met een asielzoeker en het is fijn dit in een enigszins vertrouwde omgeving te kunnen doen. Het zorgt naast de theorie voor een ervaring / beleving die langer blijft hangen en mogelijke angsten kan wegnemen.

Daarnaast kan Gave Veste ook na de cursus helpen in het tot stand brengen van de relatie tussen cursisten en asielzoekers door hen aan elkaar te verbinden. Gave Veste moet meer een verbindende rol spelen tussen beide partijen.

De relatie tussen cursisten onderling

Het is belangrijk dat cursisten elkaar leren kennen. Nu is dat niet altijd het geval en ervaren cursisten dat ze er na de cursus alsnog alleen voor staan. Als er meer ruimte in de cursus komt om elkaar beter te leren kennen vinden cursisten misschien een aanknopingspunt om samen iets te ondernemen. Als er bijvoorbeeld iemand in de groep is die wel initiatief wil nemen dan kunnen anderen zich daar bij aansluiten. Op die manier kan het potentieel van de groep beter worden benut. Ook zou er meer aandacht besteed moeten worden aan bijeenkomsten na de cursus waar plaats is voor intervisie en cursisten ervaringen kunnen uitwisselen, elkaar kunnen bemoedigen en samen kunnen bidden.

5.3 Aanbevelingen

Hieronder volgen enkele aanbevelingen die Gave Veste kunnen helpen in het focussen op het werken aan relaties in de cursus Kerk & Vluchteling.

1. Samen nadenken over discipelschap

In plaats van het overdragen van informatie moet Gave Veste zich meer richten op het transformeren van levens en het maken van discipelen. Dat kan Gave Veste doen door minder op de theorie te focussen en meer tijd te nemen om samen met cursisten na te denken over de vragen die Mike Breen stelt: Wat maakt God mij duidelijk? En wat ga ik als reactie hier op doen?

2. Leer de cursisten kennen

Neem de tijd om cursisten beter te leren kennen. Laat hen op de eerste cursusavond een korte vragenlijst invullen. Vraag daarin naar hun motieven om deel te nemen aan de cursus en hun overtuigingen als het gaat om het thema vluchtelingen. Ook is het belangrijk te onderzoeken wat hun behoeften zijn en wat ze graag zouden willen leren op de cursus. Op die manier kan Gave Veste er voor zorgen dat de cursus zo goed mogelijk aansluit bij de cursisten.

Als het gaat over de verschillende mogelijkheden om contact te maken met asielzoekers is het interessant te vragen naar de ideeën die cursisten zelf hebben. Daarbij kunnen hun gaven en talenten aan bod komen en kan Gave Veste samen met de cursisten kijken hoe deze ingezet zouden worden voor het werk onder asielzoekers.

Daarnaast is het van belang om aan het einde van de cursus samen te evalueren. Wat heeft de cursus gebracht? Hoe staan cursisten er in? Voelen ze zich klaar om de praktijk in te gaan of hebben ze hierbij hulp nodig? Wat hebben zij precies nodig en wat kan Gave Veste daar in betekenen?

3. Werk aan team building

Zorg er voor dat de groep cursisten echt een groep wordt. Neem voldoende tijd om elkaar te leren kennen en ervaringen te bespreken. Wie zijn de leiders in de groep en wie zijn de volgers? Is er een groeps-kern die aan de slag wil gaan en waarbij anderen zich kunnen aansluiten? Neem ook tijd om samen te bidden om Gods leiding voor deze groep cursisten. Organiseer ook na de cursus bijeenkomsten waar plaats is voor intervisie en cursisten ervaringen kunnen uitwisselen, elkaar kunnen bemoedigen en samen kunnen bidden.

4. Minder nadruk op theorie en meer ruimte voor praktijk en ontmoeting

Vooraf de uitgebreide uitleg van de asielprocedure op de eerste cursusavond mag worden ingekort. Niet alle cursisten vinden het belangrijk dit tot in detail te weten. Bovendien kunnen mensen die toch geïnteresseerd zijn deze informatie lezen in de cursusmap. Hoewel het theoretische gedeelte belangrijk is, is het nog belangrijker om aandacht te besteden aan de praktijk. De cursus is immers bedoeld om praktisch aan de slag te gaan en contact met asielzoekers te maken. Er mag meer aandacht besteedt worden aan interactie, groepsdiscussies en rollenspellen. Het is ook van groot belang dat cursisten tijdens de cursus al eens een ontmoeting hebben met een asielzoeker of vluchteling. Nodig een asielzoeker/vluchteling uit om op de cursus zijn/haar verhaal te vertellen, zodat er een daadwerkelijke ontmoeting wordt toegevoegd. Nog beter is het organiseren van een

activiteit samen met cursisten en asielzoekers. Denk bijvoorbeeld aan een gezamenlijke maaltijd. Hier kunnen mensen elkaar in een ontspannen sfeer ontmoeten en is de drempel een stuk lager dan dat cursisten er zelf op uit moeten gaan.

5. Help cursisten na de cursus

Cursisten geven aan het moeilijk te vinden om na de cursus zelf aan de slag te gaan. Gave Veste moet meer de brug slaan tussen de cursus en de praktijk, tussen cursisten en asielzoekers. Gave Veste kan cursisten helpen door hen persoonlijk te linken aan een asielzoeker. Daarnaast kan Gave Veste cursisten helpen door samen met hen een asielcentrum of lokaal opvang initiatief te benaderen. Nu wordt dit wel aangeboden, maar gebeurt dit niet altijd. Gave Veste moet zelf het initiatief nemen en een datum plannen om dit te doen en vervolgens cursisten uitnodigen om hieraan deel te nemen.

Het meest wenselijk is dat Gave Veste zelf een activiteit start op/rond een asielcentrum of lokaal opvanginitiatief en cursisten uitnodigt om hierin te participeren. Hierbij kan Gave Veste meer gebruik maken van de verschillende fasen van discipelschap zoals we die vinden bij Jezus zelf, om zo de cursisten in de praktijk te trainen. (Fase 1: Ik doe, jij observeert. Fase 2: Ik doe, jij helpt. Fase 3: Jij doet, ik help. Fase 4: Jij doet, ik observeer.)

6. Sluit aan bij het vrijwilligerstype

Hoewel het vrijwilligerstype per individu verschilt, neigen Vlamingen meer naar het type van dienstverlener. Hierbij zijn duidelijke afspraken en taakaafbakening van groot belang. Vlamingen willen graag weten wat er van hen wordt verlangd en een heldere structuur geeft hen de zekerheid en veiligheid die ze nodig hebben. Als Gave Veste bij dit motivatietype wil aansluiten is het belangrijk om een duidelijke functieomschrijving te hebben en heldere en haalbare doelen te stellen. Goede begeleiding en een regelmatig schouderklopje zijn belangrijk om waardering te tonen voor de inzet van de vrijwilligers.

7. Zoek initiatiefnemers

Gave Veste heeft op dit moment niet voldoende capaciteit om na de cursus door heel Vlaanderen zelf activiteiten met cursisten en asielzoekers op te zetten. Naast het geven van toerusting moet Gave Veste daarom op zoek naar lokale personen die na de cursus het initiatief nemen in het organiseren van deze activiteiten. Dit zijn mensen die wel het contact met asielzoekers durven maken of dit al hebben. Gave Veste kan een groep cursisten helpen om een project op de rails te zetten en het project daarna delegeren aan een lokale persoon of kernteam die de leiding neemt.

8. Wees realistisch

Niet elke cursist zal na de cursus daadwerkelijk contact maken met asielzoekers. Sommige mensen nemen deel aan de cursus om meer achtergrondinformatie te krijgen over het thema vluchtelingen en zijn niet van plan om iets met asielzoekers te gaan doen. Hoewel zij misschien geen contact maken met asielzoekers kan het wel zijn dat zij Gave Veste een warm hart toedragen en hen ondersteunen met gebed en financiën. Gave Veste kan niemand dwingen om contact te maken met asielzoekers. Wel kan zij doen wat in haar vermogen ligt om cursisten daartoe te motiveren. Daarbij kunnen de bovenstaande aanbevelingen naar mijn mening behulpzaam zijn.

Nawoord

De stap na de cursus. Een stap die cursisten zelf moeten zetten, maar ook Gave Veste kan een belangrijke rol spelen om de drempel naar de praktijk kleiner te maken. Gave Veste zal bruggen moeten bouwen tussen de verschillende betrokken partijen.

Mijn doel was een bijdrage te leveren aan de werking van Gave Veste in Vlaanderen. Voor dit onderzoek was het daarom van belang de Vlaamse cultuur te onderzoeken en te beschrijven. Ik heb geprobeerd dit zo eerlijk mogelijk te doen en ik heb daarbij gebruik gemaakt van literatuur en de antwoorden uit de interviews. Ik wil benadrukken dat niet alle Vlamingen voldoen aan de algemene Vlaamse kenmerken zoals ik die beschreven heb. Hoogstwaarschijnlijk zullen er Vlamingen zijn die zich niet in het door mij geschetste beeld herkennen.

Dit rapport biedt geen kant en klare oplossing of een magische formule, maar geeft enkele aanbevelingen om de cursisten van de cursus Kerk & Vluchteling zo goed mogelijk te motiveren tot en te helpen in het maken van contact met vluchtelingen, zodat zoveel mogelijk vluchtelingen in Vlaanderen zich veilig mogen weten in Gods vesting en hun Eternal-Status mogen ontvangen.

Bibliografie

- ABC Ministries. (2012). *Culture & Gospel, Growing closer together*. Heverlee: Auteur.
- Albinson. (2016). *Refugee Ministry - Continuum of Response*. Retrieved Juni 6, 2016, from <https://vimeo.com/152972791>
- Albinson, Tomas. (2012). *5 Reasons followers of Christ Seek the Protection and Welfare of Refugees*. Retrieved Mei 30, 2016, from <http://www.iafr.org/downloads/handouts/5%20Reasons%20Followers%20of%20Christ%20Seek%20the%20Protection%20and%20Welfare%20of%20Refugees.pdf>
- Albinson, Tomas. (2015, September). *Justice and Compassion, Responding to the Refugee Crisis in Europe*. Retrieved Mei 30, 2016, from <http://www.iafr.org/downloads/handouts/justice-compassion-response/Justice%20and%20Compassion-Responding%20to%20the%20Refugee%20Crisis%20in%20Europe.pdf>
- Breen, M., & 3DM Team. (2014). *Een cultuur van Discipelschap*. Oklahoma: Crowdscribed LLC.
- Buitenwerf, R., & Verheul, C. (2007). *Ballingen, buren en buitenlanders, De vreemdeling in de Bijbel*. Heereveen: Nederlands Bijbel Genootschap.
- Evangelische Christengemeenten Vlaanderen. (2016). Retrieved Mei 30, 2016, from http://www.ecvnet.be/blog_detail.php?id=112
- Gast, W.-J. D., Hetem, R., & Wilbrink, I. (2009). *Basisboek vrijwilligersmanagement*. Bussum: Coutinho.
- Gave Veste. (2014). *Cursusmap Kerk & Vluchteling*. Willebroek: Auteur.
- Gave Veste. (2015). *Beleidsplan 2016-2017*. Willebroek: Gave Veste.
- Gave Veste. (2016). Retrieved Mei 30, 2016, from www.gaveveste.be
- Gave, Stichting. (n.d.). *Onze Visie*. Retrieved 6 29, 2016, from www.gave.nl/over-gave/onze-visie
- Gibbor: Christelijke Gemeente Brugge. (2016). Retrieved Mei 5, 2016, from <http://gibbor.be/cleansing-stream/>
- Ichtus Vlaanderen. (n.d.). Retrieved Mei 30, 2016, from <http://ichtus.be/over-ichtus/organisatie/>
- International Association For Refugees. (2014). *Why should Christians be concerned about refugees?* Retrieved from <http://www.iafr.org/downloads/handouts/whybeconcerned/Why%20Should%20Christians%20Be%20Concerned%20About%20Refugees.pdf>
- Jackson, D., & Passarelli, A. (2016). *Mapping Migration, Mapping churches' responses in Europe*. Brussel: Churches' Commision for Migrants in Europe.

- Kuperus, M. (2005). *Vereniging op survival*. Utrecht: CIVIQ.
- Lausanne Movement. (2010). *Cape Town Commitment*. Capetown: Auteur.
- Lindenberg, S. (2006). Prosocial Behavior, Solidarity and Framing Processes. In B. Buunk, D. Fetchenhauer, A. Flache, & S. Lindenberg, *Solidarity and prosocial behaviour. A framing approach*. Deventer: Springer.
- Minkov, M., Hofstede, G., & Hofstede G.J. (2012). *Allemaal andersdenkenden, Omgaan met cultuurverschillen*. Amsterdam/Antwerpen: Bussines Contact.
- Nagy, D. (2009). *Migration and Theology, The Case of Chinese Christian Communities in Hungary and Romania in de Globalisation-Context*. Zoetermeer: Boekencentrum.
- Nullens, P. (2010). In heaven we speak English, not Latin. Het Mondiale kader van de evangelisch beweging., (p. 8). Leuven.
- Odgen, G. (2003). *Transforming Discipleship, Making Disciples a Few at a Time*. Grove: InterVarsity Press.
- Osmer, R. (2008). *Practical Theology, An Introduction*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Smith, C., & Pattison, P. (2014). *Slow Church, cultivating community in the patient way of Jesus*. Grove: InterVarsity Press.
- Stoppels, S. (2013). *Oefenruimte, Gemeente en parochie als gemeenschap van leerlingen*. Zoetermeer: Boekencentrum.
- StudieBijbel Online. (2016).
- Studiedienst Vlaamse Regering. (2015). *Vlaamse Regionale Indicatoren 2015*. Brussel: Joseé Lemaitre, Administrateur Generaal.
- Verhoeven, N. (2010). *Wat is onderzoek?* Den Haag: Boom Onderwijs.
- Vimalasekaran, P. (2016). Workshop Welcoming Refugees. Catania, Italië: Refugee Highway Partnership.
- Vinken, Soeters, & Ester. (2004). *Comparing Cultures, Dimensions of Culture in a Comparative Perspective*. Leiden/Bosten: Brill.
- Wereldraad van Kerken. (2013). *Together Towards Life*. Korea: Auteur.
- Wouters, P. (2014, Februari 25). *Cultuurverschillen 2: Machtafstand en individualisme*. Retrieved Mei 30, 2016, from <https://www.youtube.com/watch?v=ACP2M2oRNRU&feature=youtu.be>
- Wright, C. (2011). *De Bijbelse Missie, Gods opdracht voor zijn kinderen*. Barneveld: Vuurbaak.
- Youth With a Mission Kortrijk. (2016). *Discipelschap*. Retrieved Mei 30, 2016, from <http://www.ywamkortrijk.be/nl/bedieningen/discipelschap>

Overzicht Bijlagen

Bijlage 1: Projectplan
Bijlage 2: Verantwoordingsdocument
Bijlage 3: Blog (Popularisering)
Bijlage 4: Beleidsplan Gave Veste 2016-2017
Bijlage 5: Interview 1
Bijlage 6: Interview 2
Bijlage 7: Interview 3
Bijlage 8: Interview 4
Bijlage 9: Interview 5
Bijlage 10: Interview 6
Bijlage 11: Interview 7
Bijlage 12: Interview 8
Bijlage 13: Interview 9
Bijlage 14: Interview 10
Bijlage 15: Feedbackformulier opdrachtgever
Bijlage 16: Feedbackformulier afstudeerbegeleider
Bijlage 17: Toestemmingsformulier
Bijlage 18: Metadataformulier